

A photograph of a computer lab in a school. Several students are seated at long tables, each with a computer monitor. The room has white brick walls, a red bulletin board, and a doorway in the background. The students are focused on their work.

Evaluering af det fleksible klasseloft på 28 elever i de gymnasiale uddannelser

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

Februar 2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING	3
1.1	Læsevejledning	4
2.	KONKLUSION	5
3.	DET FLEKSIBLE KLASSELOFT	8
3.1	Fravigelser	9
3.2	Tilsyn	10
4.	OVERHOLDELSE AF DET FLEKSIBLE KLASSELOFT	12
4.1	Opsummering af overholdelse af det fleksible klasseloft	12
4.2	Institutioner for Almengymnasiale uddannelser	14
4.2.1	Gennemsnitlig klassekvotient	14
4.2.2	Klassekvotienter over 28	15
4.2.3	Opdeling på regioner og skoleår	16
4.2.4	Opdelt på størrelsen af institutioner	17
4.3	Institutioner for erhvervsrettet uddannelse	18
4.3.1	Gennemsnitlig klassekvotient	18
4.3.2	Klassekvotienter over 28	19
4.3.3	Opdeling på regioner og skoleår	20
4.3.4	Opdelt på størrelsen af institutioner	21
4.4	Private gymnasier	23
5.	VURDERINGER AF DET FLEKSIBLE KLASSELOFTS BETYDNING FOR UNDERVISNINGSKVALITETEN	24
5.1	God undervisningskvalitet	24
5.2	Administrationen af klasseloftet	27
5.2.1	Tælledagen	28
5.3	Incitamentsstruktur	29
5.4	Holdning til klasseloftet	31
6.	METODE	33
7.	BILAG	35

1. INDLEDNING

I december 2011 indgik den daværende regering (Socialdemokratiet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti) en aftale med Enhedslisten om ”Udmøntning af fleksibelt loft på 28 elever i klasserne i de gymnasiale uddannelser”.

Det fleksible klasseloft blev etableret ud fra ønsket om at sikre mulighed for høj undervisningskvalitet ved at lægge loft over klassestørrelsen. Heri ligger en implicit forståelse af, at der er en sammenhæng mellem klassestørrelse og elevernes læring, som dog ikke er dokumenteret.

Det fleksible klasseloft betyder, at institutionerne for at opnå fuldt tilskud skal sikre, at der fra den første opgørelse af klassekvotienter maksimalt er en gennemsnitlig klassekvotient på 28,0 på hvert klassetrin.

I denne evaluering besvarer vi to centrale spørgsmål i forhold til det fleksible klasseloft:

- I hvor høj grad overholder landets gymnasier reglerne om en gennemsnitlig klassekvotient på max 28 pr. klassetrin? Er der mønstre i, hvem der overholder reglerne, og hvem der ikke gør? Kan der spores en generel udvikling ift. gymnasiernes overholdelse af reglerne?
- Hvordan vurderer hhv. rektorerne, gymnasielærerne og gymnasieeleverne klasseloftets betydning for undervisningskvaliteten?

Det er ikke sigtet med evalueringen at fastlægge, om efterlevelse af klasseloftet har betydning for kvaliteten af undervisningen på gymnasiale uddannelser – altså om lovgivningen har den tilsigtede effekt. I stedet er formålet med evalueringen at belyse, hvordan lovgivningen efterleves, og hvordan de forskellige interessenter oplever klasseloftet.

Evalueringsopgaven består af to dele:

En opsummering og analyse af Undervisningsministeriets årlige tilsynsberetninger vedr. overholdelse af klasseloftet på de gymnasiale uddannelser, hvor vi ser på udviklingen i overholdelse, og hvorvidt der er systematiske tendenser i, hvem der ikke efterlever lovgivningen.

Herudover en kvalitativ analyse af interessenternes oplevelse af klasseloftets betydning for undervisningskvaliteten. Denne analyse bygger på interviews med repræsentanter fra interesseorganisationerne på området, nærmere bestemt Danske Gymnasier (DG), Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG), Danske eudHF og VUC, Danmarks Private Skoler, Gymnasieskolernes Lærereforening (GL), Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), Erhvervsskolernes Elevorganisation (EEO) og Landsammenslutningen af Handelsskoleelever (LH). Det er organisationerne selv, som har rekrutteret interviewpersoner, herunder besluttet antal. I alt er 13 lederrepræsentanter interviewet (fordelt på ni interviews), 5 lærerrepræsentanter (fordelt på 4 interviews) og 4 elevrepræsentanter (afholdt som et fokusgruppeinterview).

1.1 LÆSEVEJLEDNING

Afrapporteringen falder i syv kapitler. Efter indledningen præsenteres hovedkonklusionerne af analyserne i kapitel 2. Kapitel 3 beskriver reglerne om det fleksible klasseloft, herunder bestemmelserne om fravigelser og tilsyn. Kapitel 4 undersøger institutionernes overholdelse af det fleksible klasseloft på baggrund af indberetninger. Analysen er opdelt i almengymnasiale uddannelser, erhvervsgymnasiale uddannelser samt private gymnasier. I kapitel 5 undersøges interessenternes vurdering af det fleksible klasseloft for undervisningskvaliteten af de gymnasiale uddannelser. Det gøres først med en beskrivelse af, hvad interessenterne anser som værende god undervisning samt en drøftelse af, i hvilken grad de mener, at klasseloftet har en betydning herfor. Dernæst undersøges interessenternes oplevelse af administrationen af klasseloftet med særligt fokus på fravigelserne og den ændrede tælledag. Derefter følger en analyse af deres oplevelse af incitamentsstrukturen indbygget i klasseloftet og endeligt en opsamling på deres holdning til klasseloftet, herunder om det skal beholdes, afskaffes eller revideres.

Den anvendte metode beskrives i kapitel 6, og bilag i form af interviewguides findes i kapitel 7.

2. KONKLUSION

For både institutioner for almen­gymnasiale uddannelser og for erhvervsgymnasiale uddannelser ligger klasse­størrelsen i gennemsnit på 26-27 elever med kun marginale variationer på tværs af uddannelser. De private gymnasier er generelt mindre, og har en gennemsnitlig klassekvotient på 22-24 elever, hvorfor de private gymnasier generelt ikke har problemer med at overholde det fleksible klasse­loft, men der er en række tendenser i overholdelsen af klasse­loftet for de andre institutioner.

Over de tre inddragede skoleår (2014-15, 2015-16 samt 2016-17) er andelen af udbudssteder, der overskrider klasse­loftet, steget med ca. 10 procentpoint. Særligt fra 2015-16 til 2016-17 er der større udfordringer med overholdelsen. I dette tidsrum er andelen af udbudssteder, der overskrider loftet, og som ikke har opnået dispensation for overskridelsen, steget markant.

	2014-2015	2015-2016	2016-2017
stx	7%	12%	22%
hf	5%	6%	10%
hvx	2%	3%	13%
htx	3%	3%	9%
Private gymnasier	0%	0%	4%

På tværs af uddannelser er en generel tendens til, at store uddannelsesinstitutioner har større udfordringer med at overholde klasse­loftet, sammenlignet med mindre institutioner. Denne tendens er særligt udtalt for stx-udbudsstederne, men genfindes også i mindre udtalt grad for andre udbud.

For stx-udbudssteder placeret i Region Hovedstaden viser analysen, at der er særligt store udfordringer med at overholde klasse­loftet, sammenlignet med stx-udbudssteder i andre regioner. Samtidig er der dog på tværs af regionerne en tendens til en stadig større udfordring med at overholde klasse­loftet på 28 elever i gennemsnit pr. klasse for den enkelte institution.

Analyserne viser ikke tilsvarende systematiske geografiske udfordringer for de andre uddannelsesudbud, som er underlagt klasse­loftet.

Oplevelse af klasseloftet

Interviewene blandt interessenterne viser, at hvor de fleste rektorer gerne ser klasseloftet afskaffet, så ønsker lærere og elever det fastholdt. Holdningen til klasseloftet, oplevelsen af klasseloftets betydning for gymnasierne og undervisningskvaliteten samt oplevelsen af administrationen af klasseloftet og incitamentsstrukturen blandt rektorer, lærere og elever er gengivet i nedenstående display.

Display 1. Interessenternes holdning til og oplevelse af klasseloftet

	 REKTORER	 LÆRERE	 ELEVER
HOLDNING TIL KLASSELOFTET	Bør afskaffes	Fastholdes Gerne sænket til 25 elever	Fastholdes - Gerne sænket til 25 elever - Skal udbredes til eud og eux - Skal udregnes som gennemsnit per matrikel og ikke per institution
ØPLEVELSE AF KLASSELOFTET	- Udtryk for mistillid til gymnasiernes ledelse - Modarbejder individuel hensynstagen til elevernes ønsker - Modvirker nytænkning af undervisningen - Rammer mindre søgte gymnasier hårdere	- Giver bedre mulighed for at opbygge gode relationer mellem lærer og elev - Giver mere tid til den enkelte elev - Giver bedre mulighed for feedback til den enkelte elev - Giver bedre mulighed for at tilrettelægge undervisningen efter den enkelte elev - Giver bedre arbejdsmiljø	
ØPLEVELSE AF ADMINISTRATION AF KLASSELOFTET	- Bureaukratisk og tungt system, særligt brugen af fravigelser - Kan ikke betale sig at søge fravigelse - Imod ny tælledag	Imod ny tælledag	Imod ny tælledag
ØPLEVELSE AF INCITAMENTS-STRUKTUREN	- Mistet tilskud har lille betydning - Risiko for tilsyn har stor betydning	- Mistet tilskud har lille betydning - Risiko for tilsyn har stor betydning	- Mistet tilskud har lille betydning - Risiko for tilsyn har stor betydning

Rektorerne ser gerne det fleksible klasseloft afskaffet. De oplever det som meget bureaukratisk og som et udtryk for mistillid samtidigt med, at de synes, at det modarbejder individuel hensyntagen til elevernes ønsker, og at det rammer de mindre søgte gymnasier særlig skævt.

Herudover argumenterer flere af rektorerne for, at der ikke er evidens for, at klassestørrelse og lige netop 28 elever giver øget undervisningskvalitet. Flere af lederne påpeger i den forbindelse, at de oplever, at klasseloftet faktisk modvirker nytænkning af undervisning, da det bygger på en gammel-dags forståelse af klasseundervisning i form af tavle-undervisning.

Endelig oplever størstedelen af rektorerne klasseloftet som meget bureaukratisk og tungt, når det gælder fravigelserne – endda til sådan grad, at flere mener, at det tidsmæssigt og økonomisk ikke kan betale sig at søge om at få godkendt fravigelser, men at det faktisk er nemmere og billigere blot at miste tilskuddet for de pågældende elever.

De interviewede elever og lærere er omvendt meget begejstrede for klasseloftet. Ifølge både lærere og elever øger det undervisningskvaliteten, da det giver lærerne mere tid til den enkelte elev. Dette styrker den gode relation mellem lærer og elev og fremmer dermed også elevens læring samtidig med, at læreren har bedre mulighed for at tilrettelægge undervisningen efter de enkelte elevers niveau. Både elever og lærere giver i interviewene udtryk for, at de gerne ser klasseloftet sænket yderligere – gerne til ca. 25 elever.

Elever og lærere er dog en smule uenige, når det kommer til, hvorvidt klasseloftet skal være fleksibelt. Hvor nogle elever og lærere fremhæver vigtigheden af, at loftet er fleksibelt, så der kan tages individuelle hensyn til elever og til de små skoler, særligt i yderområderne, argumenterer andre for, at det bør gøres absolut, da eleverne, som går i klasser med mere end 28 elever, ikke har gavn af, at den gennemsnitlige klassekvotient på institutionen er på 28,0.

Der er (stærk) enighed blandt eleverne om, at de gerne ser det fleksible klasseloft udbredt til de andre ungdomsuddannelser, som ikke er underlagt klasseloftet. Dette gælder både eud og eux. Ifølge eleverne er det vigtigt at få ændret, fordi skolerne lader eleverne i særligt eux-klasserne betale for de mindre klasser på institutionernes hhx og htx-uddannelser i form af, at eux-klasserne flere steder er meget store. Det skal dog hertil nævnes, at dette synspunkt ikke er videre undersøgt i nærværende evaluering, da det falder uden for evalueringens rammer.

Herudover ønsker alle tre elevorganisationer, at reglerne for klasseloftet ændres, således at gennemsnittet ikke udregnes per institution for de enkelte uddannelser, men per matrikel. Dette skyldes, at eleverne oplever, at de store campus-institutioner med denne regel reelt kan tilsidesætte klasseloftet, og at det ikke kommer eleverne til gode, at der er en lille klasse med 22 elever på institutionens afdeling i en anden by, når de selv sidder 32 elever i en klasse.

Endelig giver både rektorer, lærere og elever udtryk for, at det økonomiske incitament i form af mistet tilskud til de elever, der overstiger loftet på 28, ikke har stor betydning, da det økonomisk ikke gør den store forskel. Omvendt mener alle tre interessentgrupper, at risikoen for tilsyn og for at "stå skoleret" ved ministeriet har meget stor betydning for tilskyndelsen til at overholde klasseloftet.

3. DET FLEKSIBLE KLASSELOFT

Dette afsnit introducerer kort til reglerne for det fleksible klasse loft med det formål at beskrive de formelle rammer for klasse loftet.

Det fleksible klasse loft blev indført fra skoleåret 2012-2013 som en tilskuds betingelse. Det betyder, at institutionerne for at opnå det fulde tilskud skal sikre, at der fra den første opgørelse af klassekvotienter maksimalt er en gennemsnitlig klassekvotient på 28,0 på hvert klasse trin.

Af det institutionelle lovgrundlag fremgår følgende:

”En institution skal som betingelse for at opnå tilskud til gymnasiale fuldtidsuddannelser sikre, at der fra den første opgørelse af klassekvotienter maksimalt er en gennemsnitlig klassekvotient på 28,0 på hvert klasse trin på de gymnasiale fuldtidsuddannelser, institutionen udbyder.

Stk. 2. En institution modtager uanset tilskudsbestemmelserne i denne lov ikke aktivitetsafhængige tilskud fra Undervisningsministeriet til uddannelse af elever, der er optaget ud over den gennemsnitlige klassekvotient på 28,0 på hvert klasse trin på de gymnasiale fuldtidsuddannelser.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om opgørelsen af den gennemsnitlige klassekvotient på de gymnasiale fuldtidsuddannelser, herunder om beregningen af klassekvotienten og opgørelse tidspunktet. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, at en institution i særlige tilfælde uanset stk. 1 og 2 kan have en højere gennemsnitlig klassekvotient end 28,0 på hvert klasse trin på de gymnasiale fuldtidsuddannelser, herunder om vilkår for en højere gennemsnitlig klassekvotient.”

Note: § 30 b i lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., § 15 b i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse og § 8 a i lov om private institutioner for gymnasiale uddannelser.

Se endvidere: <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=194237>; <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=194941>; <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=192238>

En institution modtager således ikke tilskud til uddannelse af elever, der er optaget ud over den gennemsnitlige klassekvotient på 28,0 på hvert klasse trin på de gymnasiale fuldtidsuddannelser.

Klasse loftet er således fleksibelt i den forstand, at der er tale om et gennemsnit på 28,0 elever for hvert klasse trin. Det betyder, at der gerne må være 30 elever i en klasse, hvis der er 26 elever i en anden klasse på samme årgang.

Hvis institutionen har flere udbudssteder, opgøres klassekvotienten for alle udbudssteder under ét. Hvis en institution, som har afdelinger i flere byer, eksempelvis tilbyder stx og hhx på henholdsvis to og tre matrikler, så udregnes den gennemsnitlige klassekvotient for stx på tværs af de to matrikler og den gennemsnitlige klassekvotient for hhx på tværs af de tre matrikler.

Institutionen opgør den gennemsnitlige klassekvotient ved, at det samlede antal af optagne elever på den enkelte gymnasiale fuldtidsuddannelse divideres med antallet af klasser på klasse trinnet på uddannelsen. Ved en klasse forstås den gruppe af elever, der sammen deltager i undervisningen i faget dansk A, medmindre institutionen har tilrettelagt klasseskiftet på en sådan måde, at deltagelse i faget dansk A ikke er retvisende for klasseskiftet.

I forlængelse af vedtagelsen af finansloven for 2017 er den første tælledag - og dermed opgørelses-tidspunktet -for gennemsnitlige klassekvotienter på første klassetrin - flyttet fra den 20. undervisningsdag til den 60. undervisningsdag, dvs. umiddelbart efter afslutningen af grundforløbet. Det betyder, at institutionerne fremover kun modtager tilskud for elever, som gennemfører grundforløbet, hvilket kan give et øget incitament til fastholdelse. Flytningen af tælledagen vil dog også alt andet lige give øget usikkerhed om prognosticering af frafald på tælledagen, og kan derved ændre den enkelte institutions incitament til mer- eller overbooking.

Den enkelte institution har ansvaret for, at det fleksible klasseloft overholdes og kun fraviges i de tilfælde, som beskrevet i nedenstående afsnit.

3.1 FRAVIGELSER

For at sikre at alle elever har lige adgang til gymnasiale uddannelser, er der vedtaget en række undtagelser, hvor institutionerne må fravige bestemmelsen om en gennemsnitlig klassekvotient på 28,0. Klasseloftet må således fraviges, hvis eleven opfylder følgende betingelser¹:

- Hvis eleven vil få en transporttid på mere end 5 kvarter til det nærmeste alternative udbudssted af den pågældende uddannelse. Transporttiden opgøres som transporttiden mellem elevens eller kursistens bopæl (folkeregisteradresse) og uddannelsesstedet med offentlige transportmidler ifølge www.rejseplanen.dk eller lignende systemer. Dette gælder dog alene for AGV- og IEU-institutioner, hvor særlige geografiske forhold gør sig gældende, jf. bilag til AGV- og IEU-tilskudsbekendtgørelserne.
- Hvis eleven opnår ret til optagelse på institutionen ved regionsrådets afgørelse af en klage over et retligt spørgsmål i forbindelse med et fordelingsudvalgs afgørelse. Dette gælder dog alene for stx og hf.
- Eleven flytter under sin gymnasiale uddannelse til landsdelen, og eleven vil få en transporttid på mere end 5 kvarter til det nærmeste alternative udbudssted af den pågældende uddannelse, som eleven eller kursisten ønsker optagelse på.

¹ Reglerne om fravigelser for erhvervsgymnasiale uddannelser (hhx og htx): §§ 25-27 i bekendtgørelse nr. 1298 af 25. november 2015 om tilskudsudbetaling m.v. til institutioner for erhvervsrettet uddannelse m.v. Se <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=175661#id1ef14a0c-86e0-485f-9f4b-9eb5e85c2d02>
 Reglerne om fravigelser for almen gymnasiale uddannelser (stx og hf): §§ 11-17 i bekendtgørelse nr. 730 af 29. juni 2012 om tilskud m.v. til institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse. Se <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=142684>
 Reglerne om fravigelser for private gymnasiale uddannelser: §§ 17-21 i bekendtgørelse nr. 730 af 29. juni 2012 om tilskud m.v. til private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen. Se <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=142690>

- Eleven flytter under sin gymnasiale uddannelse til landsdelen, og eleven har en særlig studieretning, hvor det i tilflytterområdet alene er institutionen, der udbyder tilsvarende fag.
- Eleven optages midlertidigt på institutionen som led i et udvekslingsophold fra udlandet, og særlige grunde taler for, at eleven skal gå på institutionen, fx at vedkommende har bopæl hos en elev, der allerede går på institutionen.
- Eleven vender tilbage til institutionen efter at have været på udvekslingsophold i udlandet i minimum et halvt år og har søgt om orlov fra institutionen i udvekslingsperioden.
- Eleven har i henhold til optagelsesbekendtgørelse institutionens leder om orlov fra uddannelsen på op til ét år.
- Eleven skal gå klassetrinnet på uddannelsen om, og institutionen vurderer, at det væsentligt vil forbedre elevens muligheder for at gennemføre uddannelsen, eventuelt i forening med en særlig indsats over for eleven, at det sker på institutionen.
- Eleven optages på institutionen efter at være blevet bortvist fra en anden institution midt i et skoleår på grund af overtrædelse af studie- og ordensreglerne, og opfylder betingelsen i nr. 1, dog således at den institution, eleven er bortvist fra, ikke indgår blandt de mulige alternative udbudssteder.
- Eleven vælger at starte på en anden gymnasial fuldtidsuddannelse på samme institution, og institutionen vurderer, at det væsentligt vil forbedre elevens muligheder for at gennemføre uddannelsen.
- Hvis eleven har behov for en særlig individuel tilrettelæggelse på grund af handicap, sygdom, eliteidrætsudøvelse, musikalsk grundkursus eller lignende, men deltager i en klasses undervisning.

Det er et vilkår for fravigelse efter ovenstående, at institutionens bestyrelse fastlægger og gennemfører en plan for tilførsel af ekstra ressourcer, således at lærerstøtten pr. elev er den samme uanset klassestørrelse. Herudover skal institutionen udarbejde en redegørelse, som skal indeholde følgende:

- En beskrivelse af den eller de anvendte fravigelser og konsekvensen heraf i forhold til den gennemsnitlige klassekvotient på 28,0.
- Dokumentation for, at betingelserne for at anvende den eller de pågældende fravigelsesmuligheder er opfyldt.
- Institutionens vurdering af, hvorvidt omfanget af institutionens brug af fravigelserne bør medføre oprettelse af nye klasser og tidspunktet for dannelse af eventuelle nye klasser.
- En plan for tilførsel af ekstra lærerressourcer

3.2 TILSYN

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fører årligt tilsyn med overholdelsen af klasseloftet på 1. klassetrin af de gymnasiale fuldtidsuddannelser. Tilsynet foretages på grundlag af indberetning fra den enkelte institution om de gennemsnitlige klassekvotienter for 1. klassetrin af de gymnasiale fuldtidsuddannelser, som institutionen udbyder og institutionens fravigelse af tilskudsbetingelsen. Efter 1. klassetrin påhviler tilsynet med overholdelsen af tilskudsbetingelsen den enkelte institution og dens revisor.

Herudover har ministeriet i 2015 gennemført et ekstraordinært stikprøvebaseret tilsyn med overholdelsen af klasseloftet på 2. og 3. klassetrin af de gymnasiale fuldtidsuddannelser. Det ekstraordinære tilsyn tydede ikke på, at institutionerne havde større udfordringer med overholdelsen af klasseloftet på 2. og 3. klassetrin.

Indtil skoleåret 2016-2017 har tilsynet været baseret på en stikprøve blandt de institutioner, som havde indberettet klassekvotienter på over 28,0. Men fra skoleåret 2016-2017 er tilsynspraksis ændret, således at det nu er alle institutioner med klassekvotienter på over 28,0, som er omfattet af tilsyn. Ændringen skyldes, at der for skoleåret 2016-2017 var sket en betydelig stigning i antallet af institutioner med gennemsnitlige klassekvotienter på over 28,0, hvoraf flere overskred loftet uden, der var tale om et af de særlige tilfælde, hvor tilskudsbetingelsen lovligt kan fraviges.

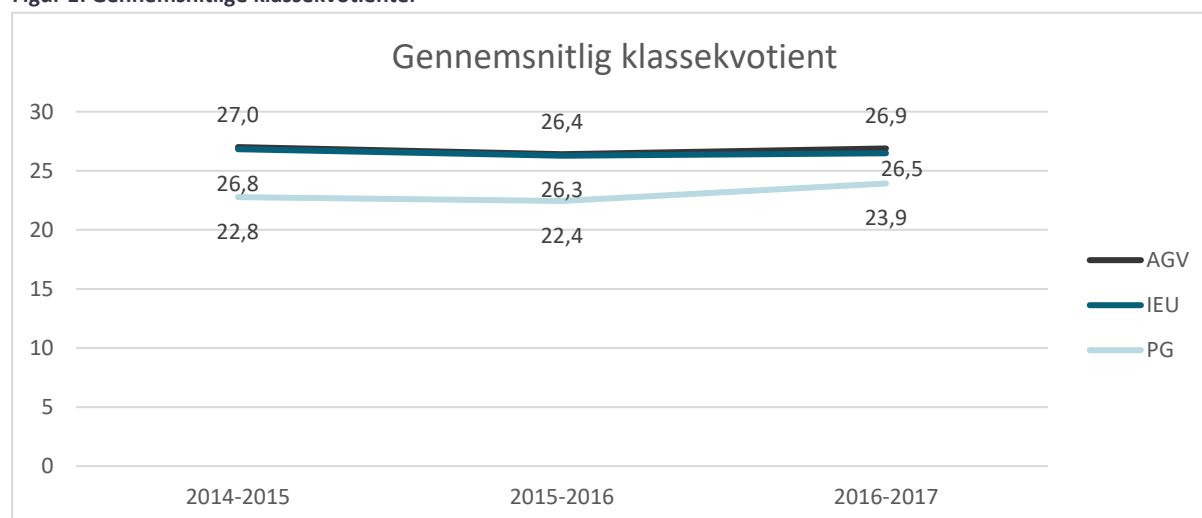
4. OVERHOLDELSE AF DET FLEKSIBLE KLASSE-LOFT

4.1 OPSUMMERING AF OVERHOLDELSE AF DET FLEKSIBLE KLASSELOFT

Dette afsnit er en opsummering af Undervisningsministeriets årlige tilsynsberetninger vedr. overholdelse af klasseloftet på de gymnasiale uddannelser.

Den gennemsnitlige klassestørrelse ligger på 26-27 elever for både institutioner for almen gymnasiale uddannelser (AGV), samt for institutioner for erhvervsrettede uddannelser (IEU). Dette niveau har været stabilt de sidste 3 skoleår. De private gymnasier (PG) har i gennemsnit mindre klasser, men en mindre stigning i klassekvotienten kan observeres, fra 22-23 elever i 2014-15 og 2015-16, til ca. 24 elever gennemsnitligt pr. klasse i 2016-17.

Figur 1: Gennemsnitlige klassekvotienter

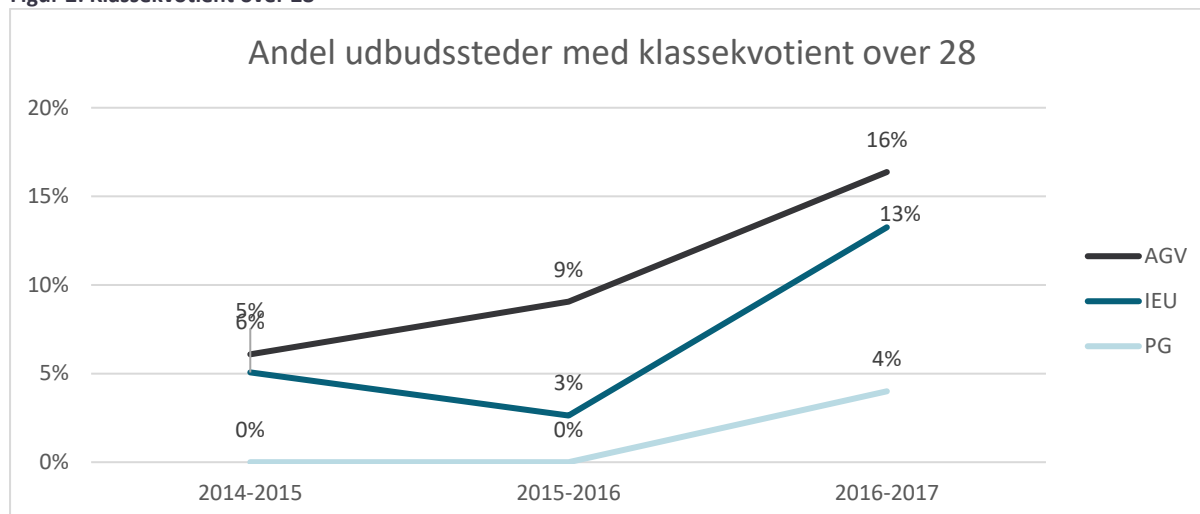

Note: Den gennemsnitlige klassekvotient er her beregnet for de relevante uddannelser under den enkelte tilskudsinstruks og er inklusiv de eventuelle undtagelser fra at fravige klasseloftet.

Andelen af overskridelser fra den fastsatte klassekvotient, når godkendte fravigelser er modregnet, er på AGV-området steget fra 6 % i 2014-15 til 16 % i 2016-17². En lignende udvikling observeres på IEU-området, hvor andelen af udbudssteder med en klassekvotient over 28 var stabil fra 2014-15 til 2015-16, men er steget fra 3 % i 2015-16 til 13 % fra i 2016-17.

² Denne andel er beregnet ud fra oplysningerne fra de enkelte uddannelser, som bliver udbudt på hver uddannelsesinstitution

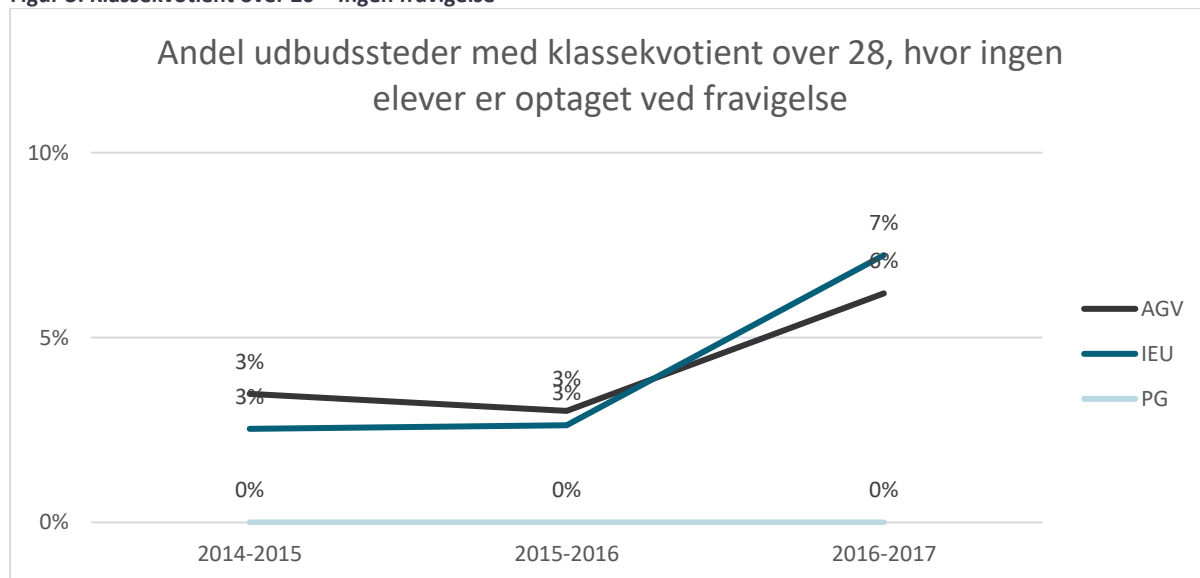
Figur 2: Klassekvotient over 28

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For AGV er dette §§11-14. For IEU er det §§ 25-27. For PG er det § 17 og § 18.

En anden måde at opgøre overholdelsen af klasseloftet på er ved at se, hvor stor en andel af udbudssteder, som overskrider klasseloftet, og som ikke har angivet at have elever, som er optagne ved godkendte årsager fravigelse i henhold til de givne paragraffer. Andelen af udbudssteder med en klassekvotient over 28, som ikke har optaget elever ved fravigelse, lå stabilt fra 2014-15 over 2015-16 på 3 %, men steg markant i skoleåret 2016-17.

Figur 3: Klassekvotient over 20 – Ingen fravigelse

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28,0 og samtidig ikke har søgt dispensation for godkendte årsager til fravigelser. For AGV er dette § 11, § 12, § 13 og § 14. For IEU er det § 25, § 26 og § 27. For PG er det § 17 og § 18.

Disse to opgørelser understøtter samlet billedet af en stigende udfordring med at overholde klasseloftet. Hvor overholdelsen kun meget sjældent er en udfordring for private gymnasier, viser undersø-

gelsen blandt institutioner for almen gymnasiale uddannelser samt for erhvervsgymnasiale uddannelser en ensartet udvikling, hvor der særligt fra 2015-16 til 2016-17 er større udfordringer med overholdelsen.

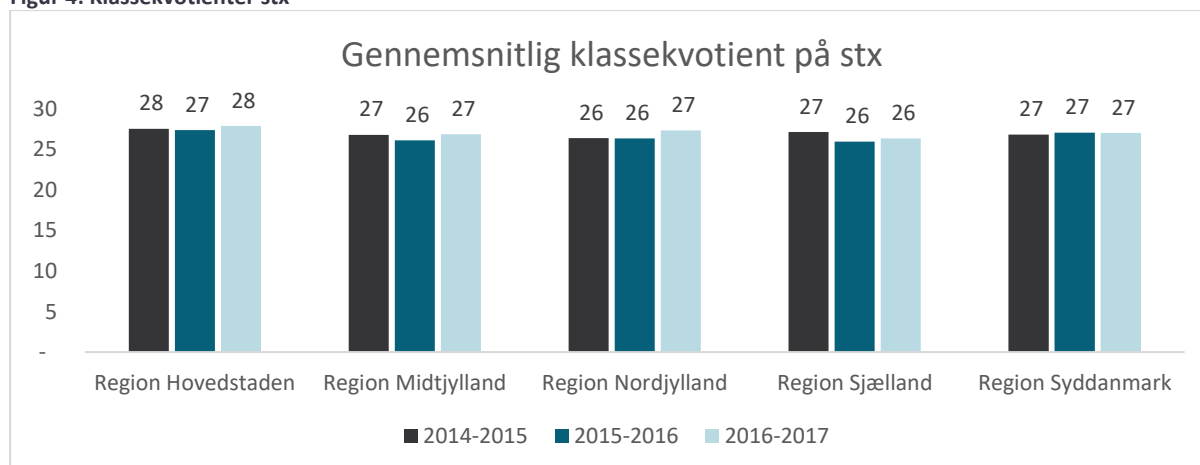
4.2 INSTITUTIONER FOR ALMENGYMNASIALE UDDANNELSER

I det følgende afsnit fokuseres på AGV-området dvs. offentlige gymnasier, der udbyder hf og stx. Det er alene disse to uddannelser, vi fokuserer på, da der for studenterkurser er for få observationer til at udlede noget substantielt.

4.2.1 Gennemsnitlig klassekvotient

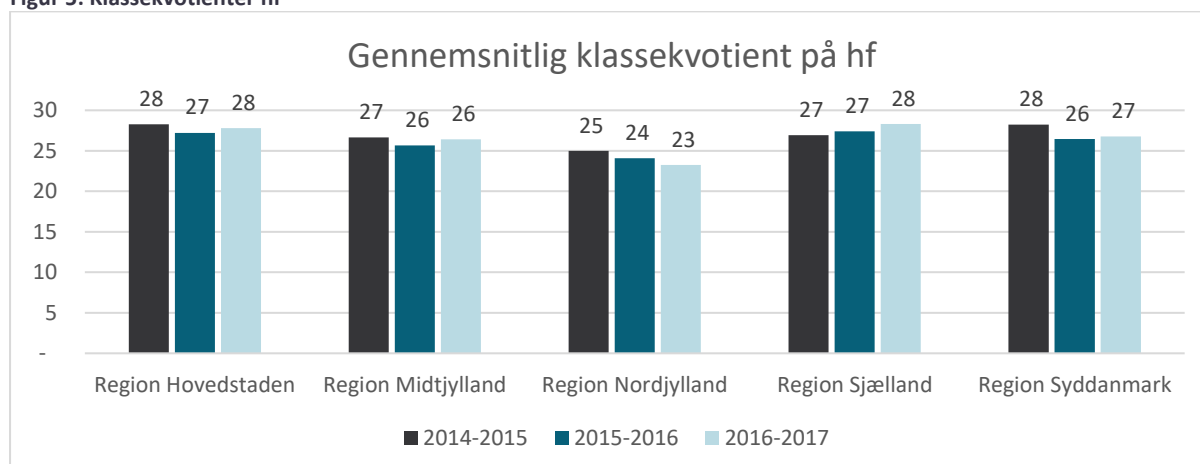
De gennemsnitlige klassekvotienter ligger for stx stabilt på 26-28 med kun få variationer over de sidste 3 skoleår. En smule anderledes ser det ud for hf, hvor der er større variation. Hf i Region Nordjylland har således en lavere klassekvotient sammenlignet med andre regioner.

Figur 4: Klassekvotienter stx

Note: Den gennemsnitlige klassekvotient er her beregnet for de relevante uddannelser under den enkelte tilskudsinstruks og er inklusiv de eventuelle undtagelser fra at fravige klasseloftet.

Figur 5: Klassekvotienter hf

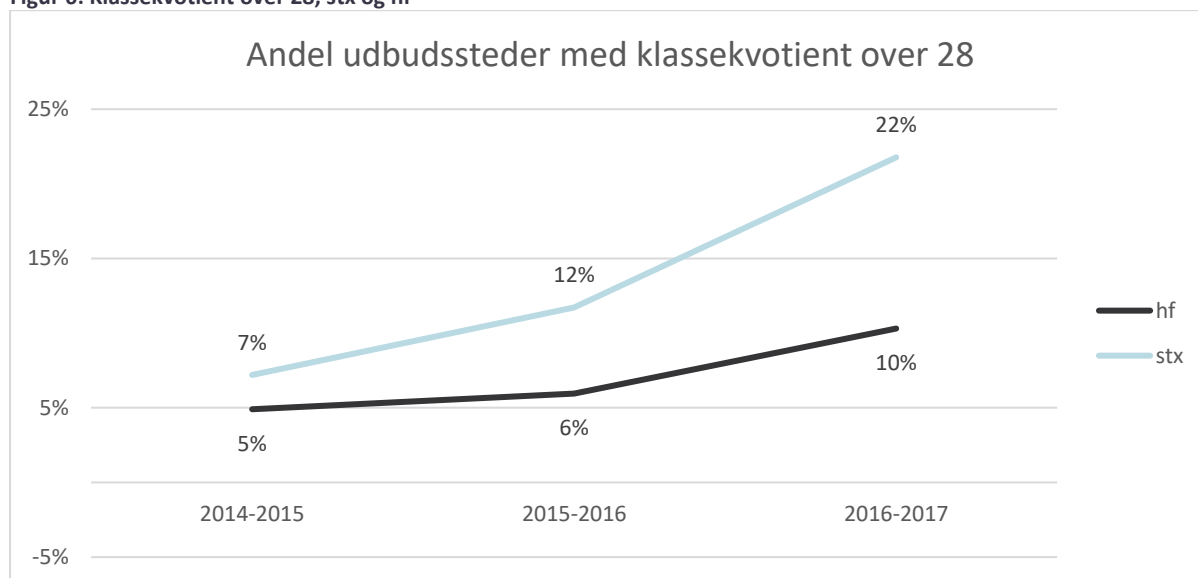

Note: Den gennemsnitlige klassekvotient er her beregnet for de relevante uddannelser under den enkelte tilskudsinstruks og er inklusiv de eventuelle undtagelser fra at fravige klasseloftet.

4.2.2 Klassekvotienter over 28

I figur 6 ses andelen af uddannelsesudbud med en kvotient over 28 elever, når godkendte fravigelser er modregnet. Det ses, at stx-udbudsstederne generelt har sværere ved at overholde klasseloftet, samt at denne forskel mellem stx og hf forøges fra 2014-15 og frem til 2016-17. 22 % af stx-udbudsstederne havde i 2016-17 en gennemsnitlig klassekvotient over 28 elever efter fravigelser er trukket fra.

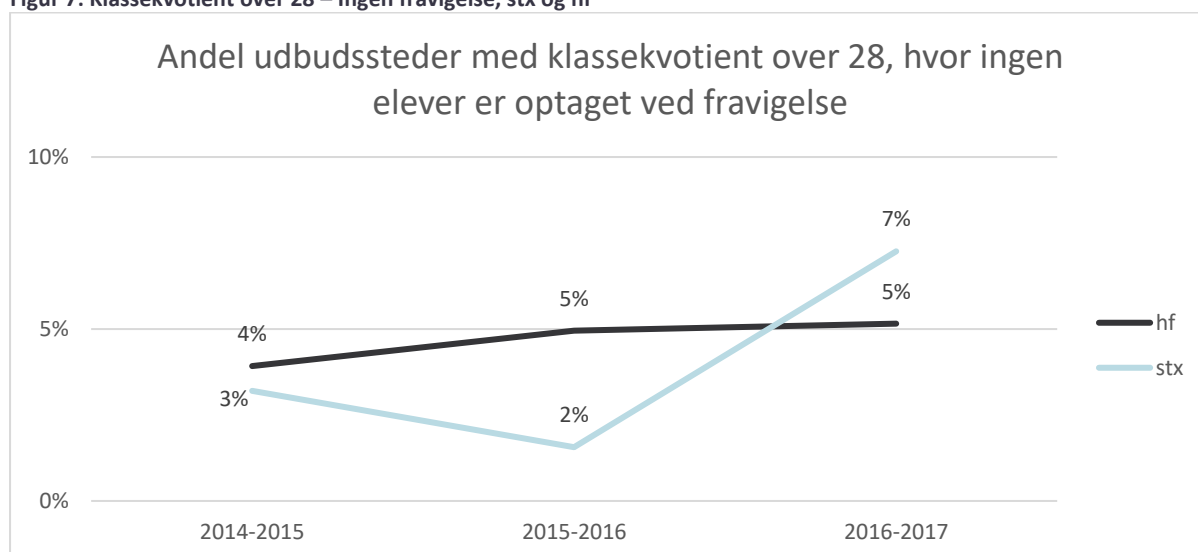
Figur 6: Klassekvotient over 28, stx og hf

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For AGV er dette § 11, § 12, § 13 og § 14.

Andelen af uddannelsesudbud, hvor klassekvotienten er over 28, men hvor ingen elever er optaget på dispensation, er steget markant for stx-uddannelserne. Således var andelen på 2 % i 2015-16 og 7% i 2016-17.

Figur 7: Klassekvotient over 28 – Ingen fravigelse, stx og hf

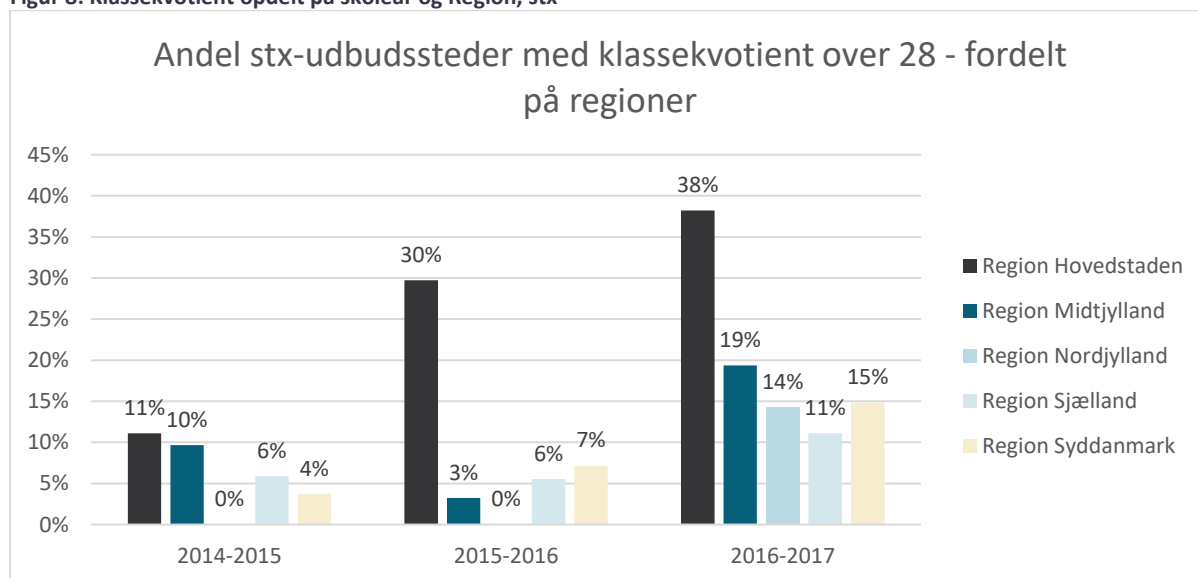

Note: Andelene er beregnet som de hf- og stx-udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28 og samtidig ikke har optaget elever efter § 11, § 12, § 13 og § 14.

4.2.3 Opdeling på regioner og skoleår

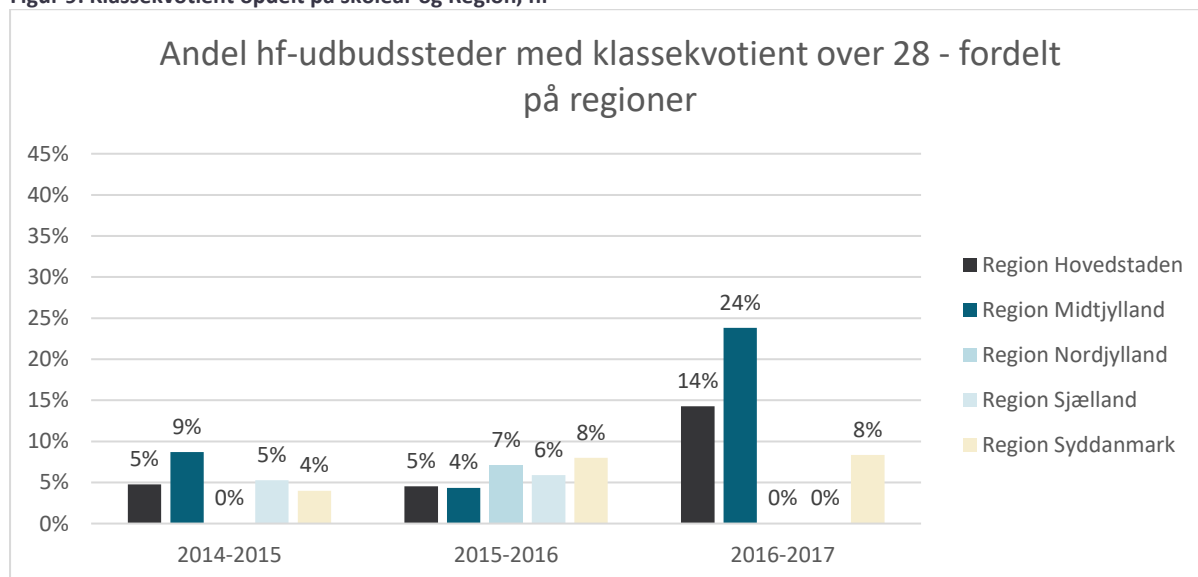
Figur 8 og 9 viser regionale forskelle og udviklinger i de gennemsnitlige klassekvotienter. Blandt stx-uddannede er andelen med en klassekvotient over 28 steget markant i Region Hovedstaden, fra 11 % i skoleåret 2014-15 til 38 % i 2016-17. Blandt hf-uddannelsesuddannede er det Region Midtjylland, der adskiller sig, hvor 24 % i 2016-17 havde en klassekvotient over 28, når fravigelser er modregnet, mens ingen hf-uddannelser i Region Nordjylland og Region Sjælland bryder klasseloftet.

Figur 8: Klassekvotient opdelt på skoleår og Region, stx

Note: Andelen er beregnet som de uddannelser, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For AGV er dette § 11, § 12, § 13 og § 14.

Figur 9: Klassekvotient opdelt på skoleår og Region, hf

Note: Andelen er beregnet som de uddannelser, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For AGV er dette § 11, § 12, § 13 og § 14.

4.2.4 Opdelt på størrelsen af institutioner

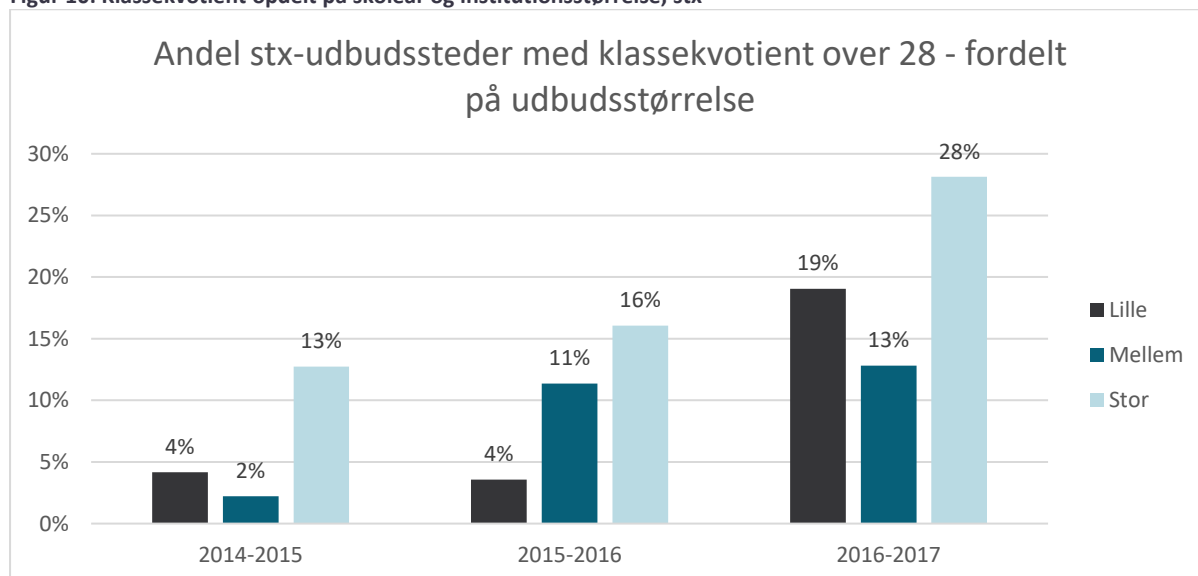
Som en supplerende nuancering af resultaterne, har vi særskilt undersøgt, om størrelsen af de enkelte uddannelsesudbud har betydning for overholdelsen af klassekvotienten. Dette er relevant, da de enkelte institutioner kan have forskellige muligheder for at navigere i forhold til overholdelse af den fastlagte klassekvotient. Uddannelsesstederne er opdelt i størrelseskategorier alt efter antallet af elever. Af tabel 1 ses definitionen af, hvornår uddannelsessteder anses som hhv. stor, mellem eller lille.

Tabel 1

KATEGORI	STX	HF
LILLE	Op til 150 elever	Op til 50 elever
MELLEM	150-250 elever	50-70 elever
STOR	Over 250 elever	Over 70 elever

Det er især de store gymnasier, der ligger over 28 i gennemsnitlig klassekvotient, når godkendte fravigelser er modregnet. Dog ses også en kraftig stigning i andelen af mindre stx-udbudssteder, der overskrider klasseloftet, fra 4 % i 2015-16 til 19 % i 2016-17.

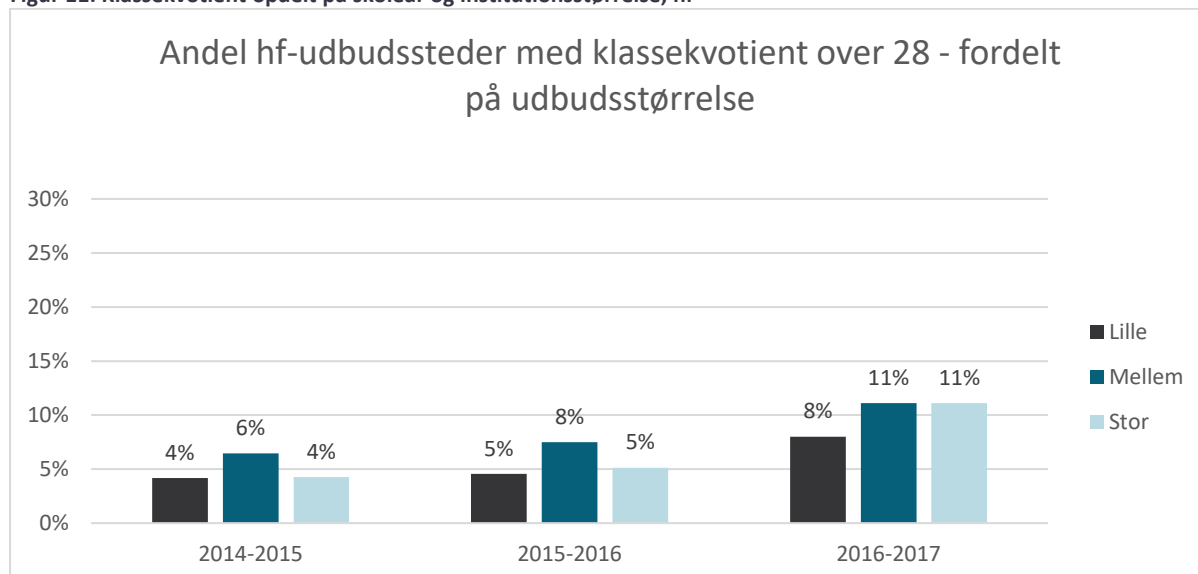
Figur 10: Klassekvotient opdelt på skoleår og institutionsstørrelse, stx

Note: Andelen er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For AGV er dette § 11, § 12, § 13 og § 14.

Den tilsvarende analyse af hf-udbudssteder viser, at der ikke på samme måde er systematikker på tværs af udbuddene. En forklaring på dette ligger i, at der ikke er stor variation på størrelsen af de enkelte hf-udbudssteder.

Figur 11: Klassekvotient opdelt på skoleår og institutionsstørrelse, hf

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For AGV er dette § 11, § 12, § 13 og § 14.

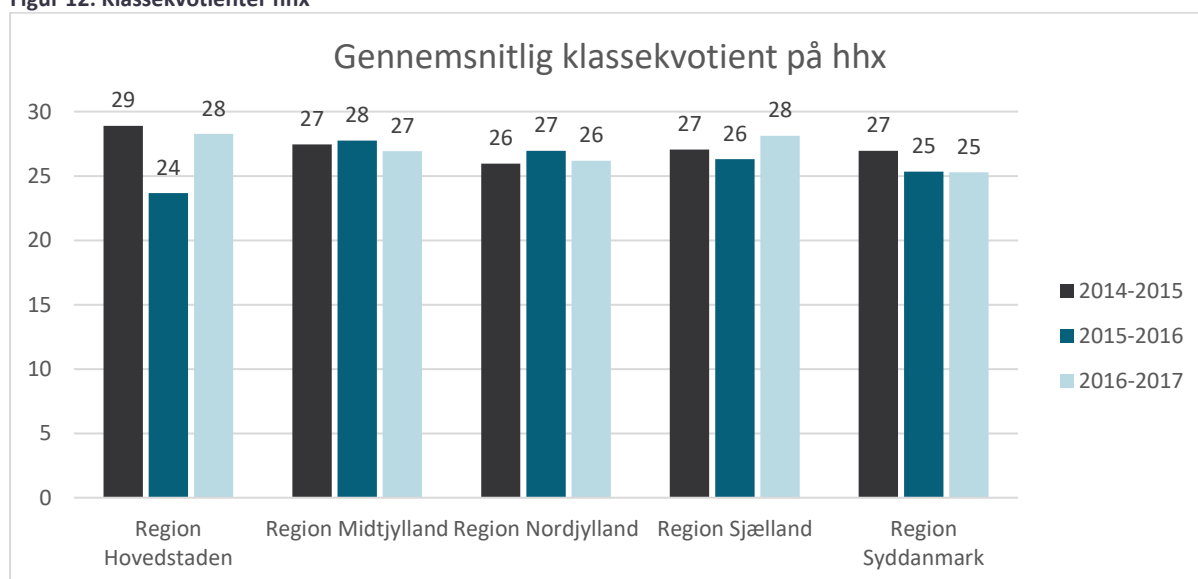
4.3 INSTITUTIONER FOR ERHVERVSRETTET UDDANNELSE

I det følgende afsnit fokuseres på IEU-området, der ift. gymnasiale uddannelser hovedsageligt består af udbud af hhx og htx.

4.3.1 Gennemsnitlig klassekvotient

Den gennemsnitlige klassekvotient på hhx-udbudssteder ligger generelt på 25-28 med større udsving i Region Hovedstaden, hvor der i 2014-15 var en gennemsnitlig klassekvotient på 29, mens den i 2015-16 var faldet til 23,7.

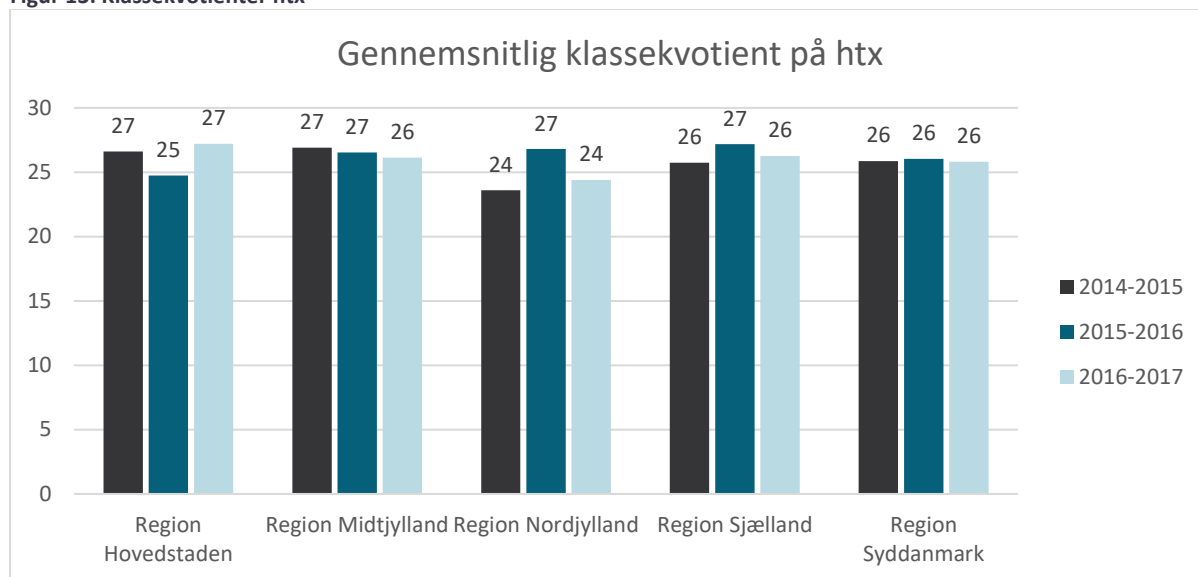
Figur 12: Klassekvotienter hhx

Note: Den gennemsnitlige klassekvotient er her beregnet for de relevante uddannelser under den enkelte tilskudsinstruks og er inklusiv de eventuelle undtagelser fra at fravige klasseløftet.

På htx er klassekvotienten generelt på 24-27, og vi ser forskellige udviklinger fordelt på regioner. Mens der var et fald i klassekvotienten for htx i Region Hovedstaden fra 2014-15 til 2015-16, var der samme år en stigning i Region Nordjylland.

Figur 13: Klassekvotienter htx

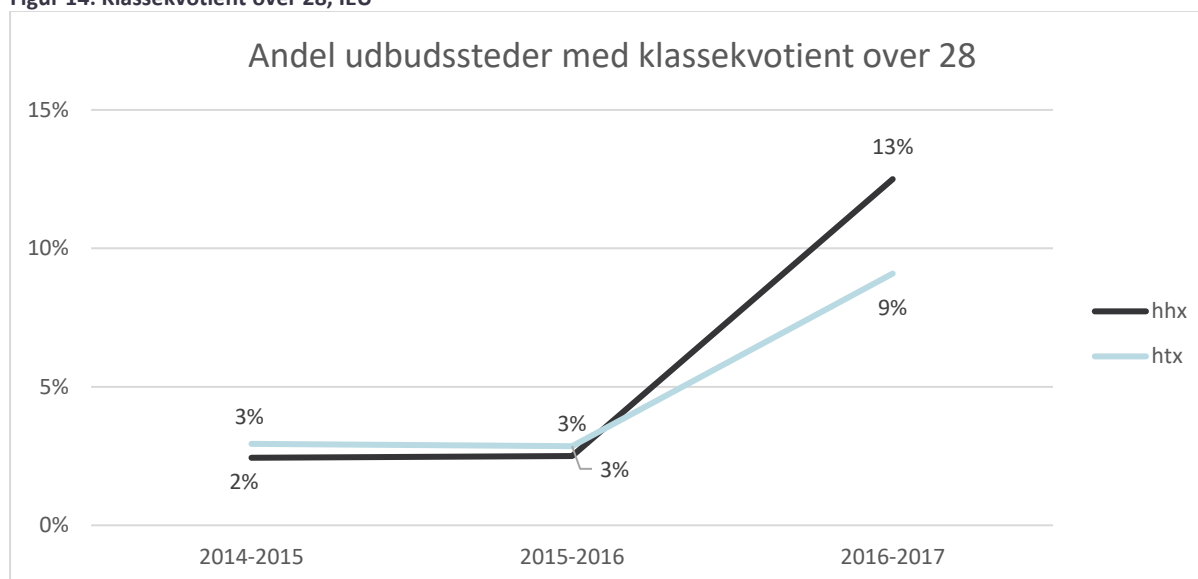

Note: Den gennemsnitlige klassekvotient er her beregnet for de relevante uddannelser under den enkelte tilskudsinstruks og er inklusiv de eventuelle undtagelser fra at fravige klasseloftet

4.3.2 Klassekvotienter over 28

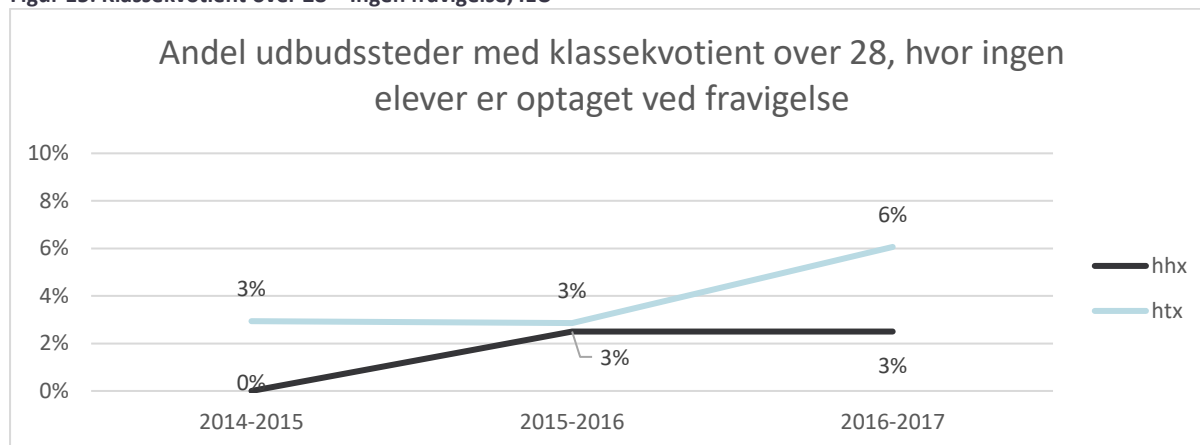
Figur 14 viser andelen af uddannelsesudbud med en klassekvotient over 28 efter godkendte fravigelser er fratrasket. For både hhx og htx lå andelen stabilt på ca. 3% i 2014-15 samt 2015-16. I skoleåret 2016-17 observeres en stigning til henholdsvis 13% og 9%.

Figur 14: Klassekvotient over 28, IEU

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For IEU er det § 25, § 26 og § 27.

Figur 15: Klassekvotient over 28 – Ingen fravigelse, IEU

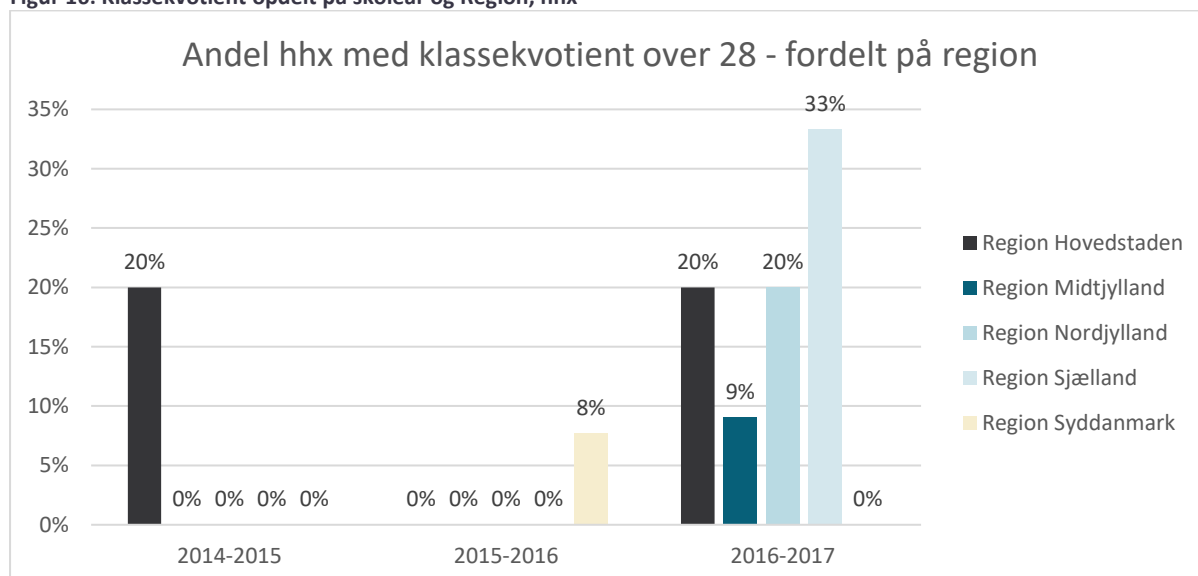
Note: Andelene er beregnet som de hhx- og htx-udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28 og samtidig ikke har optaget elever efter § 25, § 26 og § 27.

4.3.3 Opdeling på regioner og skoleår

Når vi ser på resultaterne for udbuddene af henholdsvis hhx og htx er det væsentligt at huske, at der er relativt få udbud af disse uddannelser sammenlignet med stx og hf. Der er således omkring 40 udbud af hver af de uddannelser, og når disse resultater brydes ned på regionalt niveau, vil det lave antal uddannelsesudbud betyde, at selv små ændringer kan ligne store udviklinger.

For hhx-uddannelsesudbudene er det generelle mønster, at flere regioner har uddannelser, der overskrider klassekvotienten på 28 i skoleåret 2016-17. En tredjedel af hhx-uddannelserne i Region Sjælland har i 2016-17 en klassekvotient over 28, når der er taget højde for fravigelser i henhold til bekendtgørelsen.

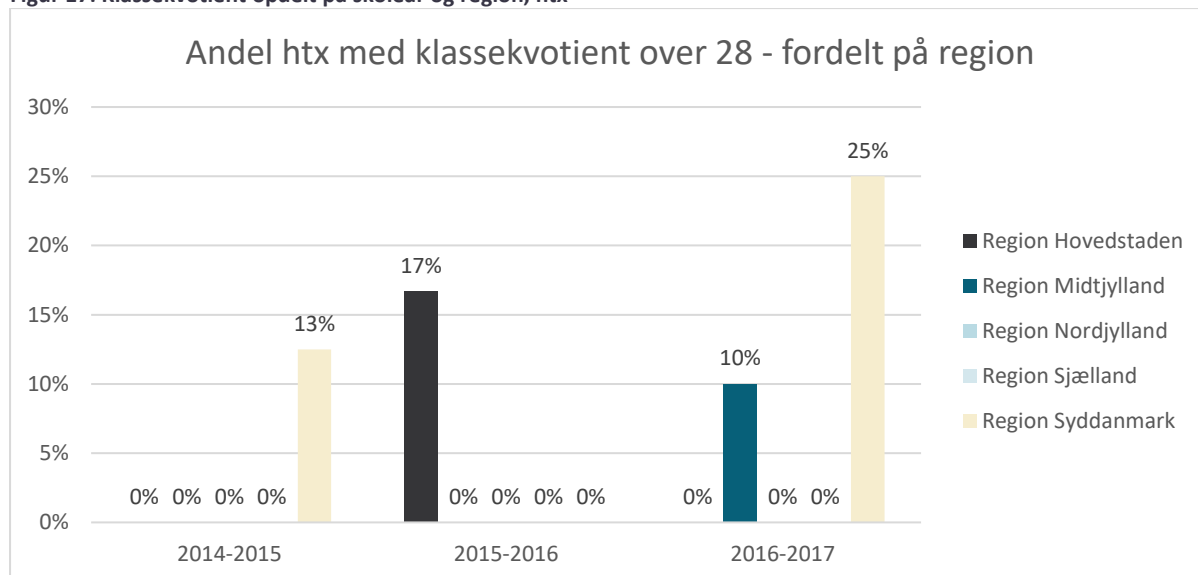
Figur 16: Klassekvotient opdelt på skoleår og Region, hhx

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For IEU er det § 25, § 26 og § 27.

Der er generelt få htx-uddannelser, der har en klassekvotient over 28, og der er ikke noget synligt mønster fordelt på regioner. Dog har Region Syddanmark den største andel både i 2014-15 og 2016-17.

Figur 17: Klassekvotient opdelt på skoleår og region, htx

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For IEU er det § 25, § 26 og § 27.

4.3.4 Opdelt på størrelsen af institutioner

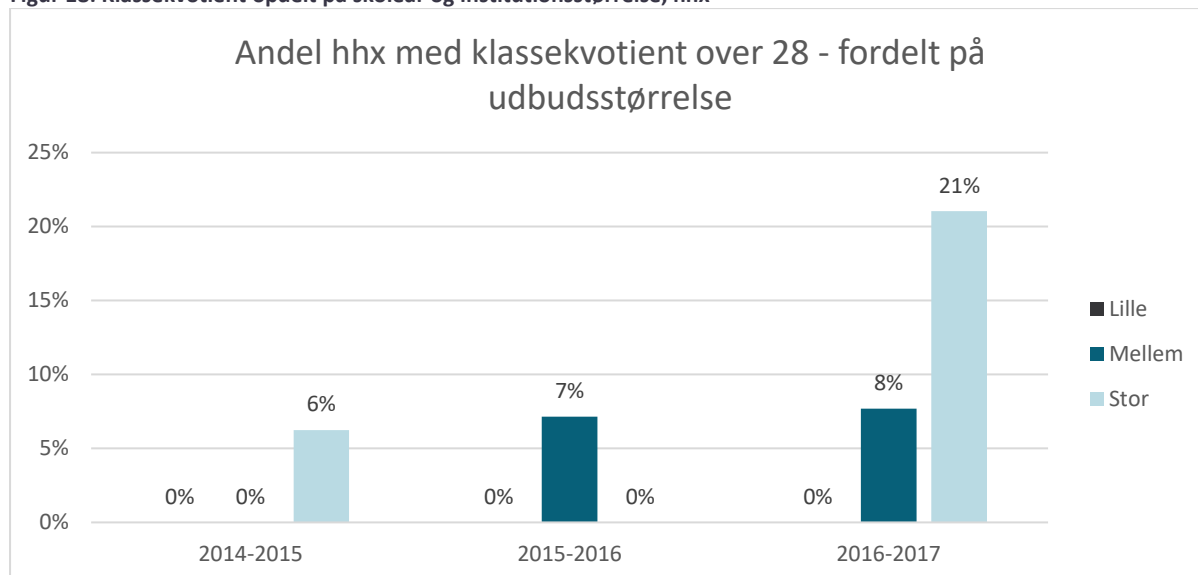
Som på AGV-området har vi foretaget en supplerende analyse af betydningen af uddannelsesudbudets størrelses betydning for overholdelsen af klasseloftet. Af tabel 2 ses definitionen af, hvornår uddannelsessteder anses som hhv. stor, mellem eller lille.

Tabel 2

KATEGORI	HTX	HHX
LILLE	Op til 80 elever	Op til 100 elever
MELLEM	80-150 elever	100-200 elever
STOR	Over 150 elever	Over 200 elever

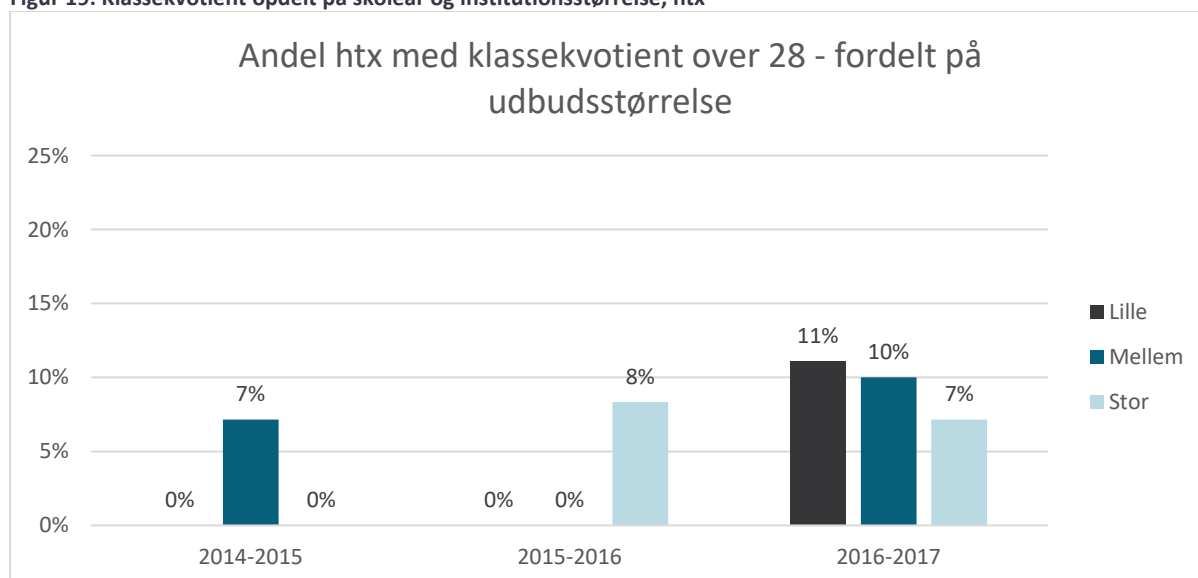
Blandt hhx-udbudssteder er det ligesom ved stx-udbudssteder de store institutioner, der hovedsageligt har en klassekvotient over 28, når fravigelser er modregnet. For htx-udbudssteder er der et mere broget billede.

Figur 18: Klassekvotient opdelt på skoleår og institutionsstørrelse, hhx

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For IEU er det § 25, § 26 og § 27.

Figur 19: Klassekvotient opdelt på skoleår og institutionsstørrelse, htx

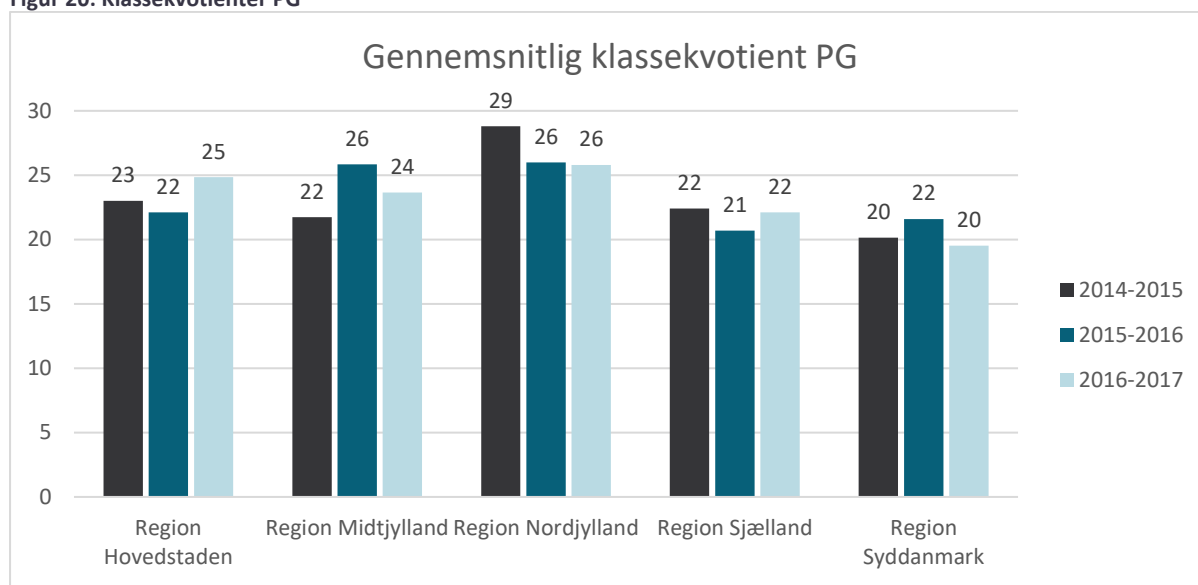

Note: Andelene er beregnet som de udbudssteder, der har en gennemsnitlig klassekvotient over 28, når godkendte fravigelser efter bekendtgørelsens bestemmelser er fratrasket. For IEU er det § 25, § 26 og § 27.

4.4 PRIVATE GYMNASIER

De private gymnasier er kendetegnet ved at være mindre gymnasier med færre elever. Kun Herlufsholm havde i 2014-15 over 150 elever. At den gennemsnitlige klassekvotient for private gymnasier i Region Nordjylland i 2014-2015 er over 28 skyldes, at der kun er et privat gymnasium i denne region, og at dette ligger over kvotienten. Det er således et meget begrænset datagrundlag, som ligger til grund for dette resultat.

Figur 20: Klassekvotienter PG

5. VURDERINGER AF DET FLEKSIBLE KLASSE- LOFTS BETYDNING FOR UNDERVISNINGSKVA- LITETEN

Dette afsnit undersøger ledelsens, lærernes og elevernes vurdering af det fleksible klasselofts betydning for undervisningskvaliteten. I det følgende beskrives først de tre interessenters forståelse af god undervisningskvalitet, herunder hvilken sammenhæng interessenterne ser mellem klasseloftet og undervisningskvalitet. Dernæst undersøges interessenterernes oplevelse af administrationen af klasseloftet med særligt fokus på fravigelserne og den ændrede tælledag. Derefter følger en analyse af deres oplevelse af incitamentsstrukturen indbygget i klasseloftet og endeligt en opsamling på deres holdning til klasseloftet, herunder om det skal beholdes, afskaffes eller revideres.

5.1 GOD UNDERVISNINGSKVALITET

Der er i høj grad enighed blandt ledere, lærere og elever om, hvad god undervisning er. Hvor ledere og lærere først og fremmest peger på **gode relationer** mellem lærer-elev, fremhæver eleverne **tid**. Gode relationer handler om, at lærere og elever kender hinanden, at der er tillid og tryghed mellem dem, og at de anerkender og respekterer hinanden. En lærer uddyber de gode relationer på følgende vis:

”Vi har mange gymnasiefremmede elever, hvor deres forældre ikke er studenter. De får ikke meget hjælp hjemmefra, der er ikke tradition for TV-avis, og forældrene har ikke et stort akademisk ordforråd. Det er meget vigtigt, at de her elever har tillid til læreren. De er ikke vant til den type personer hjemmefra. (...) De [skal] opleve, at vi som lærere er interesserede i dem, også som mennesker. At vi vil høre på deres ideer og tage deres kritik alvorligt. En vigtig del heraf er at lære deres navne. Et sproghold på 15, så lærer man det hurtigt, men har man 40 elever, så kan der gå et halvt år. Det har jeg prøvet” (lærer).

Elevrepræsentanterne fremhæver som nævnt for **tid** som det allervigtigste. Der skal tid til den enkelte elev. Tid til at se hvad den enkelte elev kan, hvordan eleven lærer bedst og tid til at give feedback. En elev uddyber det på følgende vis:

”Der skal være tid nok til den enkelte elev. Der skal være plads til at arbejde med det de finder interessant: Der skal være mulighed for at arbejde med den del af et emne de finder interessant. Mulighed for at blive undervist på det niveau eleverne nu engang er på. Ofte bliver der undervist på et fælles-niveau” (elev).

Både lærere og ledere er i høj grad enige i, at tid til den enkelte elev er vigtig, da dette jo også har betydning for relationsskabelsen. Herudover peger alle tre interessentgrupper på muligheden for at skabe differentieret undervisning (både hvad angår indhold og læringsstile), dygtig klasserumsledelse og dygtige lærere, motiverede elever samt om gode fysiske rammer.

Adspurgt om, hvilken betydning klasseloftet har for ovenstående, er de tre interessentgrupper mere uenige. Uenigheden ligger ikke i, om klassestørrelse har betydning, den drejer sig nærmere om graden af betydning, samt om 28 elever lige netop er det antal, der sikrer en god en undervisningskvalitet.

Lederrepræsentanterne anerkender, at klasseloftet kan have betydning for lærernes mulighed for at skabe gode relationer med eleverne, da de skal have tid i timerne til at lære alle eleverne at kende. Som en lederrepræsentant siger:

"Gode relationer er den vigtigste forudsætning for god undervisning, ellers falder læringen. Klasseloftet har måske en rolle her. Gode relationer kan ikke finde sted, hvis man har for mange elever på en gang" (leder).

Der er som sådan også enighed om, at der ikke findes et gyldent måltal for det rette antal elever i en klasse. Elevrepræsentanterne og lærerrepræsentanterne ser dog 28 elever som et maksimum, da de oplever, at det ellers er svært at sikre tiden til den enkelte elev. Faktisk ønsker flere af elevorganisationerne og lærerne at få sat antallet yderligere ned – gerne til 24-25 elever pr. klasse. Som en elev siger:

"Du kan ikke bare sige, at det handler om størrelsen på klassen, det handler også om størrelsen på lokalerne og mængden af forberedelsestid. Men det er et fint pejlemærke at have små klasser. For det har fx betydning for, hvor nemt det er at skabe ro i klassen, og om man kan nå rundt til alle, og alle bliver hørt. Vores "krav" eller ønske er jo ikke bare, at man sætter det ned, man skulle gerne skrue på alle parametre. Man klasseloftet er en af de knapper, man kan skrue på. Og her taler jeg vist for os alle sammen, når jeg siger at det er ret vigtigt. Undervisning til den enkelte er vigtigt" (elev).

Flere af lederne tilkendegiver omvendt, at de ikke er enige i præmissen om, at undervisningskvaliteten er højere i mindre klasser. Flere påpeger i den forbindelse, at for små klasser også i høj grad kan resultere i dårlig undervisningskvalitet, fordi der kan være for få elever til at skabe en god social stemning i klassen og en god dynamik i undervisningen. Som en leder siger, så *"kan der være bedre kvalitet i en klasse med 32 elever end en klasse med 22 elever. Det handler om, hvilke elever der er og den dynamik, man kan skabe."*

Flere af lederrepræsentanterne pointerer endvidere, at de ikke mener, at der findes nogen evidens for, at klasser med maksimalt 28 elever giver højere undervisningskvalitet. Som en leder uddyber, så har vi i Skandinavien tradition for små klasser, men at man i andre lande, bl.a. Frankrig, sagtens kan have klasser med 40 elever uden, at det går ud over kvaliteten. Dette skal, ifølge lederen, ikke ses som et argument for klasser på 40, men som et eksempel på, at antal elever *"blot er en af mange faktorer, og langt fra den vigtigste"*.

Endelig tilkendegiver flere af lederrepræsentanterne, at de synes, at klasseloftet repræsenterer en gammeldags tænkning af undervisning og læring – en klassisk tavle-undervisning, hvor læreren introducerer fagligt stof oppe fra tavlen ved at stille spørgsmål ud til klassen, og hvor alle 28 elever så

gerne skal nå at blive hørt i løbet af en lektion. Lederne efterspørger fleksibilitet til at kunne eksperimentere og planlægge undervisning på andre måder, fx gennem to-lærer ordninger eller store, korte årgangs/niveauforelæsninger og så derefter mindre teamarbejde med tilknyttede lærere. En leder fortæller:

"Vi har dobbeltlektioner. Det betyder, at der er mulighed for at snakke med alle. Relationer handler meget om organisering af undervisning. Hvis læren taler meget til tavlen, så har det en betydning, hvor mange elever, der er i klassen. Men hvis man arbejder på andre måder også, hvor man deler dem op i grupper, og man som lærer taler med grupperne, så kan det sagtens lade sig gøre. Det er klart, at der kan blive for mange. Men det er ikke nødvendigvis 28. Det bliver lidt arbitrært" (leder).

Det skal slutteligt nævnes, at elever og lærere ikke er uenige i ovenstående betragtninger fra de interviewede ledere, men at de fortæller, at de, inden indførelsen af klasseloftet, ikke oplevede alsidige undervisningsformer tilpasset den enkelte elev og to-lærer ordninger, men derimod mange store klasser, hvor undervisningen foregik som traditionel tavle-undervisning. Eleverne udtrykker det på følgende vis:

"Vi har været rigtig glade for det, og det er noget vi har kæmpet for. Nu er det fastsat ved lov, og det er rigtig vigtigt. Fordi ellers så vi, at rektorerne stuvede så mange elever ind i en klasse som muligt. Fordi de får penge per elev så får de bedre økonomi hvis man kunne have så mange elever som muligt i klasserne. Det koster ikke mange penge, men giver mange penge. Helt grundlæggende er klasseloftet en god ide" (elev).

Eleverne ser med andre ord klasseloftet som en garant for god undervisning. De interviewede lærere er enige i denne betragtning, og flere lærere tilføjer, at klasseloftet også er med til at sikre, at svage elever får noget ud af undervisningen, da det ikke er så nemt at gemme sig nede bagved i klassen. En lærer, som pt. har 33 elever i sin klasse, fortæller:

"Det kendetegner en klasse, hvor man ikke har mange elever, at man har mere øje for den svage elev og den enkelte elev. Virkeligheden er, at jeg kun er et menneske over for 33 elever. Den dygtige elev er god til at bruge sine 3 minutter, hvor den svage elev er dårligere. Det er meget ift. elevkontakten, at jeg mærker, at der er 33 elever. Det er også lettere at komme tæt på eleverne, når der er færre elever. Det er svært at se 33 elever i øjnene. Det var lettere at have høj undervisningskvalitet, da jeg havde færre. Kvalitet afhænger ikke kun af klassestørrelse, men det er lettere at have en høj kvalitet, hvor der er færre elever" (lærer).

Endelig er der i høj grad enighed blandt de interviewede interessenter om, at det er vigtigt, at klassens størrelse hænger sammen med de fysiske rammer på skolen. At der er plads i klasselokalet til, at alle elever kan få en siddeplads med plads til computer og bøger, at der er plads til at læreren fysisk kan bevæge sig rundt blandt alle elever i klasselokalet, og at indeklimaet er godt, så eleverne kan koncentrere sig om det faglige. En lærer fortæller det på følgende vis:

”Vi har nu engang de rammer, vi har. Mange lokaler er kun lavet til 29 elever. Det går ud over koncentrationen, hvis lys og ilt ikke er god. Al forskning viser, at koncentrationen falder, hvis man ikke har ordentlige arbejdsforhold. Jeg har oplevet lokaler, hvor man nærmest ikke kan komme rundt som lærere. Men det vigtigste er luftforholdene. Det at være elev og læringsprocessen – det er det hårdeste arbejde. Der betyder indeklimaet meget. Jeg er glad for, at klasseloftet blev indført. Jeg kan jo mærke det på min egen krop, når jeg har været i en klasse med mange elever. Jeg har hovedpine, når jeg går derfra. Tænk på eleverne. De sidder der dobbelt så længe, og de skal jo også bruge krudt på at lære noget” (lærer).

5.2 ADMINISTRATIONEN AF KLASSELOFTET

Administrationen af det fleksible klasseloft ligger ved gymnasiernes ledelse og er kun i mindre omfang noget, som berører lærere og elever. Nedenstående analyse bygger derfor primært på interviewene med ledelsesrepræsentanterne.

Analysen viser, at flere af de ledere, som kan holde en gennemsnitlig klassekvotient under 28,0 uden brug af fravigelser, ikke oplever det fleksible klasseloft som en byrde, da eleverne jo skal tælles under alle omstændigheder i forbindelse med, at der skal udbetales taxameter. Et par stykker fortæller, at de oplever, at kravene om særskilte revisor- og ledelseserklæringer to gange om året er rent ressourcepild. Repræsentanten for de private gymnasier fortæller, at fordi langt de fleste private gymnasier har så få klasser, så opleves det som et irritationsmoment at skulle bruge tid og penge på at lave revisions- og ledelseserklæringer på noget, som ikke er en problemstilling for skolerne.

Når klassekvotienten kommer op over 28,0, og eventuelle årsager til fravigelser skal dokumenteres og redegøres for, oplever en stor del af de interviewede ledere klasseloftet som en administrativ byrde. Lederne fortæller, at de oplever det som meget bureaukratisk, som proportionelt fylder meget, da der er mange regler at sætte sig ind i og mange redegørelser, der skal skrives. Samtidig opleves det som mistillid, da langt de fleste overskridelser ifølge lederne sker af hensyn til elevers ønsker. En leder uddyber på følgende vis:

”Vi er i år endt med 8 elever ekstra. Det er vi, fordi der er faldet færre fra, end der plejer. Jeg er i en by, hvor der ikke er flere hxx'er, så eleverne skal 30 kilometer væk for at gå på en anden skole. Så hvis der kommer en elev, der siger han/hun har valgt forkert, så gør vi plads til eleven. Vi har også udvekslingselever, vi heller ikke siger nej til, omgængere etc. De går ind som undtagelser, og derfor ender vi med at komme under loftet. Men der er meget bøvl med at forklare hvorfor. Hvorfor skal vi bruge vores tid på det? Vi prøver at lave en så god skole som vi overhovedet kan – der ser vi jo også på antallet i klasserne” (leder).

Særligt oplever mange af de interviewede ledere, at proceduren for at få fravigelserne godkendt som meget tung, og flere fortæller, at de enten selv har oplevet eller hørt fra andre, at ministeriet alligevel ikke godkender fravigelserne. En leder fortæller:

"Dokumentationskravet er noget vanskeligt. Vi synes, at det er fyldstgørende, men det synes UVM ikke. Så kan vi skændes om det." (leder).

Flere af de interviewede ledere vælger derfor ikke at søge at få godkendt eventuelle fravigelser, da "det ikke er besværet værd", som en leder udtrykker det. Ud fra disse udsagn kan nogle af overtrædelserne af klasseloftet, som beskrevet i kapitel 4, derfor godt høre ind under de lovlige fravigelser, men skolerne har blot valgt ikke at søge herom, da de oplever, at det koster mere tid og ressourcer end at miste tilskuddet for en enkelt elev.

Endelig fortæller flere ledere også i interviewene, at de oplever, at fravigelserne ikke er fleksible nok og at det inden for fravigelsernes bestemmelser kan være svært at tilgodese den enkelte elevs ønsker. Flere udtrykker i den forbindelse, at de ikke synes, at ministeriet lægger nok vægt på elevernes individuelle forhold, men at eleverne blot bliver til "tal i et regneark". Her nævnes som eksempel omgængere fra andre skoler, som ikke har lyst til at gå årgangen om på sin egen skole, eller afbuds-truede, som af den ene eller anden årsag har behov for at skifte skole for at kunne gennemføre sin uddannelse. Lederen stiller det op som et valg mellem en tilsynssag eller at have ansvaret for, at et ungt menneske afbryder skoleforløb, og giver udtryk for, at det ikke er et nemt valg. Samme dilemma beskrives på følgende vis af en anden leder:

"Det er også her, der opstår etiske dilemmaer, fordi de unge kan have mange (tragiske) årsager til at ville søge væk/ind på et specifikt gymnasium. Men de årsager passer ikke altid ind i de paragraffer, der skal søges dispensation efter – her bliver det så nogle gange, at man tager eleven alligevel, eller man ønsker i hvert fald ofte at gøre det. På den måde er det ikke specielt fleksibelt" (leder).

5.2.1 Tælledagen

Der er stor utilfredshed med, at tælledagen er blevet flyttet fra 20 dage til 60 dage både blandt ledere, lærere og elever (dog med undtagelse af en enkelt leder, som synes, at den ændrede tælledag har gjort det lettere at få klassestørrelsen til at gå op, da eleverne efter 60 dage er færdige med at shoppe rundt blandt uddannelserne i byen).

Ifølge de interviewede ledere har det gjort det administrative arbejde ved optagelsen mere kompliceret, da de oplever, at det er mere usikkert at forsøge at prognosticere 60 frem for 20 dage frem. Optagelsen til de gymnasiale uddannelser sker allerede i marts, og flere ledere fortæller, at de synes, det er meget svært at forudsige, hvor mange elever der vil være tilbage i klassen i november.

Et par ledere udtrykker endvidere, at de oplever den ændrede tælledag ikke hænger sammen med det politiske ønske om at fastholde flere elever i uddannelserne. En leder siger i den forbindelse: "Fastholder man for godt, så bliver man faktisk straffet, for så er der for mange i klassen." Flere ledere ser i den forbindelse den ændrede tælledato som en ren spare-øvelse fra regeringens side, hvor man ikke ønsker at betale tilskud til de elever, som potentielt falder fra. Dette synspunkt deles i øvrigt af de interviewede lærere. En lærer fortæller eksempelvis:

"De nye tælledage har været ret hård for min skole. Vi har mistet mange penge. De elever, der smutter, får vi ikke penge for. Igen går det ud over skoler med relativt højt frafald. Det er dem, som lider under det" (lærer).

Som det også ses af ovenstående citat, er der en oplevelse blandt lærere og ledere af, at de senere tælledage primært går ud over de skoler, som i forvejen har problemer med højt frafald. Både lærere og ledere beretter om, hvordan elever særligt i hovedstadsområdet, der er blevet optaget på et mindre populært gymnasium, søger bort lige så snart, at der er plads til dem på et af de populære gymnasier. Ifølge lederne er det de mindre populære skoler, der kommer til at betale regningen for de nye tælledage, da de har svært ved at estimere frafaldet. Mens de populære gymnasier kan holde sig meget tæt på de 28.

Slutteligt skal det nævnes, at også eleverne er utilfredse med, at tælledagen er rykket. Eleverne oplever den sene tælledato som et incitament for skolerne til at kalkulere med frafaldet og lave store grundforløbsklasser. En elev udtrykker det på følgende vis:

"Hvis man tæller første dag, så er der jo 30 i alle klasser. I forvejen er det turbulent at starte et nyt sted, og rektorerne presser folk ind, fordi de ved, at der er nogle, der falder fra" (elev).

Eleverne efterspørger derfor, at tælledagen ændres til at være den første dag, og at skolerne i stedet for gives incitamenter til at fastholde eleverne.

5.3 INCITAMENTSSTRUKTUR

Der er generelt enighed blandt de interviewede ledere, lærere og elever om, at den økonomiske tilskyndelse til at overholde klasseloftet i form af mistet tilskud for de elever, der er optaget ud over den gennemsnitlige klassekvotient på 28,0 på hvert klassetrin, kun har lille betydning.

Lederne fortæller, at over en treårig periode betyder det ikke så meget, hvis man mister tilskuddet for et par elever det første halve år. Det er omvendt økonomisk mere ufordelagtigt at lave "for små" klasser på 28 elever det første halve år, hvorefter eleverne falder fra, og klasserne derfor bliver for små og urentable. Som en lærer siger om sanktionen: "At miste 50.000 kr. for en ekstra elev i et halvt år betyder ikke meget."

Klassedannelsen kompliceres også yderligere af fordelingen af elever på skolens udbudte studieretninger, hvor der både skal tages hensyn til elevernes studieønsker samt til, at klasserne økonomisk hænger sammen. Her fortæller en leder fx, at det kan være nødvendigt at "polstre" nogle af klasserne, så de også har en økonomisk rentabel størrelse på 3. årgang:

"Det er økonomi. Hvis man har en del frafald, og det ved man at man har... Så er man nødt til at polstre sine klasser. Der spiller det ind, at man skal lave studieretningsklasser. Hvis man ved, en del falder fra noget bestemt, så er man nødt til at polstre den klasse, så der også er en klasse på 3. årgang. Udfordringen med studieretningsklasser er, at det er svært at lægge klasser sammen på sidste år. Man kan ikke lave om på dem senere, med mindre man har flere af samme slags" (leder).

Igen giver flere ledere udtryk for, at klasseloftet og dets indbyggede sanktioner primært rammer de gymnasier, som kan have svært ved at tiltrække og fastholde elever – enten fordi de søger mod andre gymnasier, når de har mulighed for det, eller fordi de kommer fra uddannelsesfremmede hjem. En leder fortæller, at gymnasierne kan benytte sig af to strategier: Enten kan de optage lidt for mange og så vente på, at elever falder fra, så de rammer de 28. Eller også kan de optage 28 elever og så optage nye hver gang, der falder nogen fra. Ifølge lederen er man som privilegeret gymnasium solidt med de ikke så søgte gymnasier, hvis man følger den første løsning, men den er ikke så attraktiv, da man jo så risikerer at have for store klasser. Lederen uddyber med følgende eksempel:

"Jeg var lidt forsigtig i år, så jeg turde ikke tage så mange ind. Men da jeg så kom til september, så var der raslet folk fra. Hullet i klasserne blev lukket med tilsøgere, som var på venteliste, men det har jo bare skabt et hul et andet sted" (leder).

Hvor de økonomiske sanktioner fremstår af interviewene som blot at have en mindre effekt på skolens valg om eventuelt at overskride klasseloftet, fortæller flere omvendt, at tanken om tilsyn har en større effekt. Flere ledere fortæller, at de bestemt ikke har lyst til at skulle stå "skoleret i UVM", som én udtrykker det. En uddyber på følgende vis:

"Vi har intet ønske om at komme til 'gilde' i UVM. Selvom vi ikke selv har prøvet det, så snakkes der, og det anses på alle måder som u-ønskværdigt at havne i den situation" (leder).

Flere af elevorganisationerne fremhæver på tilsvarende vis effekten af tilsynet på skolernes overholdelse af klasseloftet. Eleverne udtrykker derfor også i interviewene glæde over de nye tilsynsregler fra skoleåret 2017-18, hvor alle skoler, der bryder klasseloftet, skal under tilsyn. Dog pointerer eleverne også, at de ønsker den økonomiske sanktion afskaffet. For det første fordi den ikke synes at virke, og for det andet fordi det manglende tilskud for de ekstra elever ud over de 28 i klassen går ud over eleverne og giver en dårligere undervisning. En elev udtrykker det på følgende vis:

"Generelt er det en dårlig ide at tage penge væk fra skolerne. Det giver måske incitament til at have 28 elever i en klasse, men det giver ikke bedre undervisning. Det er en dårlig idé at tage pengene fra eleverne" (elev).

Eleverne støtter med andre ord lederne i et ønske om, at de økonomiske sanktioner afskaffes, da de mener, at det i sidste ende er eleverne, som betaler prisen. Lærerne er mere splittede på dette spørgsmål. Nogle erklærer sig enige med elevernes ønske, og andre synes, at det er vigtigt, at der er nogle stærke incitament, herunder økonomiske sanktioner.

Endeligt skal det nævnes, at flere blandt både lærere og elever under samtalen om økonomi giver udtryk for, at de ønsker taxametersystemet ændret, så hele eller dele af taxameteret bliver et klas-setaxameter frem for taxameter for blot antallet af elever. Dette, mener de, vil give positive incitament til at overholde klasseloftet.

5.4 HOLDNING TIL KLASSELOFTET

Dette afsnit samler op på interessenternes holdning til det fleksible klasseloft, herunder deres ønsker til eventuelle ændringer af klasseloftets rammer. Som det fremgår af ovenstående analyser, ser lederne gerne det fleksible klasseloft afskaffet. De synes, det modarbejder individuel hensyntagen til elevernes ønsker, og at det rammer de mindre søgte gymnasier særlig skævt. Omvendt ser både elever og lærere klasseloftet som garant for en god undervisningskvalitet.

Både elever, lærere og ledelse giver udtryk for, at gymnasiernes sparekrav gør det sværere for skolerne at overholde klasseloftet, da netop klassestørrelsen er en nem måde at effektivisere på, hvis der ikke skal ske nedskæringer blandt lærerne.

Både elever og lærere ser gerne, at klasseloftet sættes yderligere ned – gerne til 24-25 elever pr. klasse. En lærer siger i den forbindelse (med understregelse af, at det er ”ren og skær mavefornemmelse”):

”25 elever er baseret på min egen mavefornemmelse. Det fungerer godt for mig. På min skole har vi klasser på 30. Men 25 er den optimale størrelse. Jeg kan godt undervise 28, men der sker noget der. Der er en bedre classesnak. Undervisningsmiljøet bliver bedre” (lærer).

Det skal i øvrigt nævnes, at den pågældende lærer understreger, at vedkommende ikke ønsker, at klasseloftet sættes ned, hvis det betyder, at forberedelsestiden reduceres.

Hvor nogle af de interviewede elever og lærere ønsker, at klasseloftet gøres absolut, fremhæver andre, at det er vigtigt, at det fortsat er fleksibelt. Argumentet for at gøre det absolut er, at nogle institutioner spekulerer for meget i gennemsnittet – særligt på tværs af matrikler, hvis der er tale om institutioner med flere afdelinger. Ifølge disse elever og lærere får eleverne i en klasse på 34 ikke noget ud af, at der på en anden afdeling er en klasse med 22 elever.

Fortalerne for at bibeholdelse af det fleksible klasseloft fremhæver omvendt vigtigheden af elevernes individuelle hensyn, hvor det kan være i en elevs bedste interesse at blive optaget som den 29. elev i en klasse. En af de interviewede elever henviser her også til nødvendigheden af at tage hensyn til de små skoler, for hvem det kan være en for stor økonomisk byrde at skulle oprette en ekstra klasse, hvis de ikke havde muligheden for at bryde klasseloftet. Her ville resultatet være, at man ville blive nødt til at afvise elever, og det vil, ifølge eleven, ikke være i elevernes interesse.

Alle elevorganisationer er dog enige om, at de ønsker, at klasseloftet ikke skal gælde på tværs af matrikler. De argumenterer for, at der går for meget spekulation i det, og at det giver de store campus-institutioner mulighed for at omgå klasseloftet. Dette synspunkt understøttes også af enkelte lederinterview, hvor ledere af store campus-institutioner fortæller, at gennemsnittet på tværs af matriklerne er en fordel, da de lettere kan fordele eleverne, hvilket giver dem noget manøvrerum. Omvendt fortæller andre ledere af campus-institutioner, at de oplever gennemsnittet på tværs af matrikler som besværligt, da det kræver høj grad af koordinering mellem de forskellige afdelinger.

Endeligt argumenterer eleverne stærkt for, at det fleksible klasseloft skal udbredes til andre ungdomsuddannelser, herunder eud og eux. Ifølge eleverne, der repræsenterede de erhvervsrettede gymnasiale uddannelser i interviewene, udnytter flere af campus-institutionerne, der både udbyder eud, eux og htx/hhx, at eud og eux ikke er omfattet af klasseloftet. En af eleverne fortæller i den forbindelse, at hun eksempelvis har gået i en eux-klasse med 43 elever. Ifølge elevrepræsentanterne betaler eleverne i disse klasser således for de mindre klasser på hhx og htx. De tre elevorganisationer pointerer derfor alle under interviewene, at de ønsker, at reglerne ændres, så gennemsnittet fremadrettet udregnes per matrikel.

6. METODE

Den **kvantitative** del af evalueringen bygger på Undervisningsministeriets årlige tilsynsberetninger om overholdelse af det fleksible klasseloft. Der er indberetninger for skoleårene 2014-15, 2015-16 samt 2016-17. Indberetningerne indeholder oplysninger fra samtlige gymnasiale uddannelser i Danmark og er delt op i hhv. institutioner for almengymnasiale uddannelser, institutioner for erhvervsrettet uddannelse (IEU), samt private Gymnasier (PG). Antallet af uddannelsesinstitutioner har over de sidste 3 skoleår ligget stabilt på 334 institutioner.

Ved de kvantitative analyser har vi brudt data ned på udbudssteder fremfor institutionsniveau for at få indblik i kvotienterne på et mere finmasket niveau. Denne tilgang adskiller sig fra den faktiske håndhævelse af klasseloftet, som knytter sig til institutioner, men analysemæssigt giver tilgangen den fornødne dybde i analyserne.

I indberetningerne er der for hvert skoleår oplysninger om uddannelsesinstitutionernes navn, antal klasser, antal elever samt typen af uddannelse (stx, hhx, htx, hf). Der foreligger ligeledes information om, hvorvidt den enkelte institution har modtaget en dispensation til fravigelse af klasseloftet. Epinion har yderligere tilføjet oplysninger om geografisk beliggenhed på regionsniveau.

Oplysningerne fra indberetningerne er efterfølgende blevet undersøgt for udviklinger og sammenhænge over de tre skoleår. Afrapporteringen er hovedsageligt foretaget som andele i procent i de givne skoleår og er således sammenlignelige over tid.

Den **kvalitative** del af evalueringen bygger på interview med interessenter på området. Der er afholdt interview med repræsentanter for eleverne, lærernes og ledelsernes interesseorganisationer. Mere konkret er følgende organisationer og antal personer repræsenteret i undersøgelsen:

LEDELSE	LÆRERE	ELEVER
- Danske Gymnasier (DG) - Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG) - Danske HF og VUC - Danmarks Private Skoler	Gymnasieskolernes Lærerforening (GL)	- Erhvervsskolernes Elevorganisation (EEO) - Landssammenslutningen af Handelsskoleelever (LH) - Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS)
I alt 9 interviewsessioner med i alt 13 interviewpersoner	I alt 4 interviewsessioner med i alt 5 interviewpersoner	I alt 1 interviewsession med i alt 4 interviewpersoner

Udvælgelsen af interviewpersoner samt antallet heraf har været op til de enkelte interesseorganisationer. Det er således ikke evaluator, der har udvalgt interviewpersonerne. Interviewene er afholdt enten som gruppeinterview, personlige interviews eller telefoninterviews. De har haft en varighed på typisk 45-60 minutter og fulgt en semistruktureret interviewguide (se bilag). Interviewene er afholdt i perioden december 2017 og start-januar 2018.

Efter gennemførelsen af interviewene er de blevet renskrevet samt kodet i analyseprogrammet Nvivo. Nedenstående figur viser det endelige kodetræ.

Figur 21. Kodetræ for kodning af interviews med ledere, lærere og elever

Name	Sources
1. God undervisning	0
Antal af elever	11
Differentieret undervisning	4
Elevers motivation	3
Fysiske rammer	10
Gode lærere	8
Relation mellem lærer og elever	9
Tid til eleven	5
3. Administration af klasseloftet	1
Arbejdsbyrde	0
Lille	3
Stor	5
Elevhensyn	8
Fravigelser	8
Tilsyn	2
Ændret tælleperiode	0
Blevet nemmere	2
Blevet sværere	11
4. Incitamentsstrukturen	3
Effekt	2
Virker	3
Virker ikke	7

7. BILAG

INTERVIEWGUIDE FOR LEDERE

EMNE	SPØRGSMÅL	TID
INTRO	- Mange tak for din deltagelse! - Præsentation af Epinion og interviewer <u>Præsentation af evalueringen</u> - Epinion laver en evaluering af det fleksible klasseloft på 28 elever i de gymnasiale uddannelser for Undervisningsministeriet. - Som led i denne evaluering interviewer organisationsrepræsentanter for ledere, lærere og elever. - Evalueringen munder ud i en rapport, som vi afleverer ved denne måneds udgang. - De formelle og etiske rammer: - Lydoptagelse og notering til brug for den efterfølgende bearbejdning af resultaterne. - Delvis/lille anonymitet. Du vil ikke blive citeret med navn, men vi vil henvise til organisationen, som du repræsenterer. <u>Præsentation af interviewpersonen</u> Vil du starte med at præsentere dig selv? - Navn - Stilling	5/5
God undervisning og klasseloftet <i>Som indledende spørgsmål spørges til, hvad interviewpersonen opfatter som god undervisning - bl.a. med henblik på at kunne afdække, hvordan interviewpersonen oplever betydningen af det fleksible klasseloft for undervisningskvaliteten.</i>	- Til at starte med vil jeg gerne høre, hvad du mener er god undervisning? Hvad skal der til for at undervisningskvaliteten er høj? - Antal elever - Fysiske forhold - Lærerens forberedelse - Socialt	5/10
Klasseloftet <i>Her afdækkes interviewpersonens umiddelbare holdning til klasseloftet samt interviewpersonens oplevelse af, hvilken betydning klasseloftet har for undervisningskvaliteten.</i>	- Hvad tænker du om klasseloftet? - Hvad ser du som det primære formål med klasseloftet? - Hvordan oplever du den primære virkning af klasseloftet? - Hvilken betydning har klasseloftet for den gode undervisning, som du netop har beskrevet?	5/15

Administration af klasse-loftet <i>Dette afsnit afdækker ledelsens administrative arbejde ifm. klasseloftet</i>	▪ Kan du beskrive jeres administrative arbejde i forbindelse med klasseloftet? Herunder også inddragelse af revisor samt bestyrelsens godkendelse. ○ Hvem sidder med det? ○ Hvor lang tid bruger I på det? ▪ Fristen for at indgive antallet af elever til STUK (den såkaldte tælleperiode) er rykket fra 20-60 dage. Hvilken betydning har det haft for jer? Er det blevet nemmere for jer? ▪ Der er jo mulighed for at fravige loftet på 28 elever. Hvad tænker I om fravigelserne? ○ Hvilken type af fravigelser er de typiske? ○ Mangler der nogle? Eller er nogle overflødige? ○ Oplever du, at der er klarhed om reglerne? ▪ Hvordan oplever du tilsynet, der afholdes på de skoler, der overtræder klasseloftet? Siden 2016 har det jo været afholdt på alle skoler, som har mere end 28 elever i klassen. ▪ Hvilke udfordringer oplever du i forbindelse med administrationen af klasseloftet? <i>Hvis de er blevet nævnt, så opridses de, hvorefter der spørges, om der mangler nogen.</i> ▪ Hvad fungerer omvendt godt? ▪ Er der overensstemmelse med arbejdsindsatsen ift. målet?	15/35
Incitamentsstruktur <i>Her afdækkes ledelsens oplevelse af sanktioner og incitamentsstrukturen for det fleksible klasseloft</i>	Formålet med det fleksible klasseloft er at sikre undervisningskvaliteten ved at sikre, at der ikke er for mange elever i klasserne. For at tilskynde til at overholde klasseloftet mister skolerne tilskuddet per ekstra elev over 28. ▪ Hvad tænker du om denne tilskyndelse? ▪ Vi kan jo se af tallene, at flere skoler vælger at have større klasser end 28 elever trods målsætningen om det modsatte. Hvad tror du det skyldes? ○ <i>Spørge ind til økonomi, plads, elevoptag (højt eller lavt)</i> ▪ Omvendt er der også masser af skoler, som overholder det fleksible klasseloft. Hvad kendetegner dem? ○ Hvorfor gør de det? ▪ Er der ud fra dit synspunkt nogle skoler, som har bedre forudsætninger for at overholde klasseloftet end andre?	10/45

Saliens <i>Her spørges ind til, hvilken betydning spørgsmålet om klasseloftet har for interviewpersonen.</i>	▪ Hvor vigtig oplever du, at spørgsmålet om klasseloftet er for rektorer? ○ Er det noget, som man prioriterer højt at få ændret/bibeholdt? ○ Er det noget, som fylder meget på interesseorganisationens møder?	2/47
Afslutning	Vi er nu igennem de spørgsmål, som jeg havde. Du har givet mig et rigtig godt billede af jeres holdninger til det fleksible klasseloft. ▪ Har du nogen afsluttende kommentarer til vores snak? Er der noget du sidder og brænder inde med? Tak for din hjælp! Du har bidraget med mange værdifulde input.	3/50

INTERVIEWGUIDE FOR LÆRERE OG ELEVER

EMNE	SPØRGSMÅL	TID
INTRO	▪ Mange tak for din deltagelse! ▪ Præsentation af Epinion og interviewer <u>Præsentation af evalueringen</u> ▪ Epinion laver en evaluering af det fleksible klasseloft på 28 elever i de gymnasiale uddannelser for Undervisningsministeriet. ▪ Som led i denne evaluering interviewer organisationsrepræsentanter for ledere, lærere og elever. ▪ Evalueringen munder ud i en rapport, som vi afleverer ved denne måneds udgang. ▪ De formelle og etiske rammer: ○ Lydoptagelse og notering til brug for den efterfølgende bearbejdning af resultaterne. ○ Delvis/lille anonymitet. Du vil ikke blive citeret med navn, men vi vil henvise til organisationen, som du repræsenterer. <u>Præsentation af interviewpersonen</u> Vil du starte med at præsentere dig selv? ▪ Navn ▪ Stilling	5/5
God undervisning og klasseloftet <i>Som indledende spørgsmål spørges til, hvad interviewpersonen opfatter som god undervisning - bl.a. med henblik på at kunne afdække, hvordan interviewpersonen oplever betydningen af det fleksible klasseloft for undervisningskvaliteten.</i>	▪ Til at starte med vil jeg gerne høre, hvad du/l mener er god undervisning? Hvad skal der til for at undervisningskvaliteten er høj? ○ Antal elever ○ Fysiske forhold ○ Lærers forberedelse ○ Socialt	5/10

Klasseloftet <i>Her afdækkes interviewpersonens umiddelbare holdning til klasseloftet samt interviewpersonens oplevelse af hvilken betydning klasseloftet har for undervisnings-kvaliteten.</i>	▪ Hvad tænker du/I om klasseloftet? ▪ Hvad ser du som det primære formål med klasseloftet? ▪ Hvad oplever du som den primære virkning af klasseloftet? ○ Hvilken betydning har klasseloftet for den gode undervisning, som du netop har beskrevet?	5/15
Administration af klasseloftet <i>Dette afsnit afdækker lærerne og elevernes syn på det administrative arbejde ifm. klasseloftet</i>	Der er jo en del administration forbundet med det fleksible klasseloft, fx indberetninger og tilsyn. Hvad tænker du/I om det? ▪ Er der overensstemmelse med arbejdsindsatsen ift. målet? ▪ Hvilke udfordringer oplever du/I i forbindelse med administrationen af klasseloftet? ▪ Hvad fungerer omvendt godt?	10/25
Incitamentsstruktur <i>Her afdækkes ledelsens oplevelse af sanktioner og incitamentsstrukturen for det fleksible klasseloft</i>	Formålet med det fleksible klasseloft er at sikre undervisningskvaliteten ved at sikre, at der ikke er for mange elever i klasserne. For at tilskynde til at overholde klasseloftet mister skolerne tilskuddet per ekstra elev over 28. ▪ Hvad tænker du/I om denne tilskyndelse? ▪ Vi kan jo se af tallene, at flere skoler vælger at have større klasser end 28 elever trods målsætningen om det modsatte. Hvad tror du/I det skyldes? ○ <i>Spørge ind til økonomi, plads, elevoptag (højt eller lavt)</i> ▪ Omvendt er der også masser af skoler, som overholder det fleksible klasseloft. Hvad kendetegner dem? ○ Hvorfor gør de det? ▪ Er der ud fra dit/jeres synspunkt nogle skoler, som har bedre forudsætninger for at overholde klasseloftet end andre?	10/35
Saliens <i>Her spørges ind til, hvilken betydning spørgsmålet om klasseloftet har for interviewpersonen.</i>	▪ Hvor vigtig oplever du, at spørgsmålet om klasseloftet er for jer (lærere eller elever)? ○ Er det noget, som man prioriterer højt at få ændret/bibeholdt? ○ Er det noget, som fylder meget på interesseorganisationens møder?	2/37
Afslutning	Vi er nu igennem de spørgsmål, som jeg havde. Du/I har givet mig et rigtig godt billede af jeres holdninger til det fleksible klasseloft. ▪ Har du/I nogen afsluttende kommentarer til vores snak? Er der noget du sidder og brænder inde med? Tak for din hjælp!	3/40

OM OS

Vi er et af Skandinaviens største konsulent- og analysefirmaer med kontorer i Danmark, Norge, Storbritannien, Tyskland, Vietnam og Østrig.

Vi er en mangfoldig arbejdsplads med internationalt perspektiv og samarbejdspartnere i hele verden og beskæftiger mere end 150 fastansatte medarbejdere og 500 interviewere.

Vi leverer skræddersyede undersøgelser, der sikrer et solidt grundlag for optimale beslutninger. Vores mål er altid at præsentere analyseresultater og yde rådgivning af højeste kvalitet.

EPINION KØBENHAVN

RYESGADE 3F
2200 KØBENHAVN N
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANNS PLADS 1-3
8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: TV@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK